

YAZI-YORUM

Kültür Sanat Ve Edebiyat Dergisi

14. Sayı

YAZI-YORUM

EDEBİYAT DERGİSİ

Genel Yayın Yönetmeni

Zeynep Eşin

Yayın Kurulu

Hatice Hamarat

Evren Erbatur

Achilles Valentin

Yazı İşleri

Fatih Eşin

Kapak İllüstrasyon

Şara Nur Yaşar

Pdf Tasarım

Aydın Yaşar

Sosyal Medya

Deniz Eşin

Reklam Halkla İlişkiler

info@yazi-yorum.net

YAZARLAR

Emre Erbatur

Beyza Büşra Erol

Sevde Gül Kocalar

Fırat Işıkgil

Nur Yüksel Öztürk

İlknur Demir

Ömer Kaya

Elif Kaymazlı

Büşra Canbaz

Deniz Güneysu

YAZI-YORUMDAKİLER

Kısa Öykücülüğün Yaratıcısı; Anton Çehov

*Çehov'un Öykücülüğü
Fırat Işıkgil*

*Altıncı Koğuşun Sessiz Misafiri
Hatice Hamarat*

*Atoş'dan Çehov'a Bir Güzel Yüreğin Üçlemesi
İlknur Demir*

*Vişne Bahçesi; Anton Çehov
Sevde Gül Kocalar*

KİTAP İNCELEMESİ

*Büyük Hayaller
Murat Orçan*

FANTATİK EDEBİYAT

*Masalın Kötü Perisinin Gözünden; Malefiz
Nur Yüksel Öztürk*

*Fantastik Hikayeciliğin Geleneksel Biçimleri; Efsane Ve Destanlar
Achilles Valentin*

Fantastik Dünyanın Beş Kötü Karakterinin Unutulmaz Sözleri

ÖYKÜ

Yitirmeden | Büşra Canbaz

Deliriyor Muyum Doktor? | Elif Kaymazlı

Hamuş | Dilek Karaaslan

Kırmızı Ve Siyah | Sevim Beyazıt

Aşkın Senfonisi | Huban Seda Aras

MİKRO ÖYKÜ

Suskunluk | Ömer Kaya

Aynur Türk | Tereddüt

Kedi Karalar | Ozan Kara

Zaman Yığını | Melek Aktaş

DENEME

Talihsizlerin Tarihi | Hatice Hamarat

Kırmızıdan Kadın | Beyza Büşra Erol

Mutluluk Dediğin | Ertuğrul Kaya

ŞİİR

Açlık Eşiği | Emre Erbatur

Ekseriyet | Yıldıray Karasu

Ağrı | Yiğit Ergün

Mayıs Gibi Ya Da Epilog Şeysi |Ercan Kaplan

Çizerler

*Şaranur Yaşar
Büşra Demiraslan*

RÖPORTAJ

Yaprak Öz

Anton Çehov

29 Ocak 1860'ta bir tüccarın oğlu olarak dünyaya geldi. Taganrog Lisesi'ni 1879 yılında bitirdikten sonra Moskova'ya giderek Moskova Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne girdi. 1884 yılında hekimlik unvanını alarak bir süre pratisyen hekim olarak çalıştı.

İlk yazıları

Ailesini desteklemek ve harç ücretlerini ödemek için "Antoşa Çehonte" (Антоша Чехонте) ve "Dalaksız Adam" (Человек без селезенки) gibi takma isimler altında çağdaş Rus hayatına dair günlük kısa, komik skeçler ve vinyetler yazdı. Olağanüstü çıkışıyla yavaş yavaş Rus sokak yaşamının hicivli bir tarihçisi olarak ün kazandı ve 1882'de o zamanın önde gelen yayıncılarından Nikolai Leykin'in sahibi olduğu Oskolki (Fagmanlar) için yazıyordu. Çehov'un bu aşamadaki tonu, olgun kurgusuyla bilinenlerden daha ağırdı..

1884'te Çehov, az para kazandığı ve fakirleri ücretsiz muayene ettiği ana mesleği hekimliğe hak kazandı.

1884 ve 1885'te Çehov kendini kan öksürürken buldu ve 1886'da nöbetler kötüleşmeye başladı fakat tüberküloz olduğunu arkadaşlarıyla ailesine itiraf edemedi. Durumunu Leykin'e "Kendi meslektaşlarım tarafından muayene edilmekten korkuyorum." sözleriyle itiraf etti. Haftalık dergiler için yazmaya devam etti ve ailesinin daha iyi bir yere taşınmasını sağlayacak kadar yeterli para kazanıyordu.

1886'nın başlarında milyoner sermayeder Alexey Suvorin'in hem sahibi olduğu hem editörlüğünü yaptığı ve St. Petersburg'daki en popüler gazetelerden biri olan Novoye Vremya (Yeni Zaman) için yazma teklifi aldı; Çehov, satır başına Leykin'in iki katı ücret alacak ve üç kez yazacaktı. Suvorin, Çehov'la ömür boyu sürececek bir arkadaşlık başlatmıştı ve belki de Çehov'un en yakını olmuştu.

Çok geçmeden popüler ilginin yanı sıra Çehov'un edebiyatı da ilgi çekmeye başlamıştı. Dönemin ünlü bir Rus yazarı olan altmış dört yaşındaki Dmitri Grigoroviç, Çehov'un "Avcı" adlı kısa öyküsünü okuduktan sonra Çehov'a şunları yazdı: "Gerçek bir yeteneğiniz var, bir yetenek ki sizi yeni kuşaktaki yazarlar arasında ön sırada tutmakta." Ayrıca Çehov'a yavaşlaması, az yazması ve edebi kaliteye odaklanması konusunda tavsiyelerde bulunmuştur. Çehov mektuba cevap vererek mektubun kendisine "şimşek gibi" vurduğunu söylemiş ve "Öykülerimi, muhabirlerin yangınlar hakkında notlarını kaleme alması gibi -mekanik olarak, yarı bilinçle, okuyucuyla ya da kendimle ilgili hiçbir şeyi önemsemeyerek- yazıyordum." diye itirafta bulunmuştur. Erken el yazmalarının sık sık aşırı özenle yazıldığını ve sürekli gözden geçirdiğini ortaya koyması nedeniyle bu itiraf, Çehov'a kötülük yapmış olabilir. Grigoroviç'in tavsiyesi yine de yirmi altı yaşındaki yazara daha ciddi, sanatsal bir tutkuya ilham verdi. Çehov, 1888'de Grigoroviç'in küçük bir torpiliyle Alacakaranlıkta (V Sumerkakh) adlı kısa öykü koleksiyonuyla "yüksek artistik değere sahip en iyi edebi ürün" dalında Puşkin Ödülü kazandı.

Dönüm noktası

Aşırı çalışma ve kötü sağlığından ötürü yorgun olan Çehov, 1887'de Ukrayna'ya seyahat etti ve bu seyahat onda bozkırın güzelliğini depreştirdi. Dönüşünde "oldukça garip ve çok özgün bir şey" olarak nitelendirdiği ve Severny Vestnik'te yayımlanan "Step" adlı novella uzunluğundaki kısa öyküsünü yazmaya başladı. Karakterlerin düşünce süreçlerine sürüklenen bir anlatıda, Çeho, evden uzakta yaşamak için gönderilen genç bir çocuk ile arkadaşlarının, bir rahibin ve bir tüccarın gözünden bozkır boyunca hafif gezinti arabasıyla bir yolculuk başlatır. "Step", "Çehov şiirinin sözlüğü" olarak adlandırılmış ve olgun kurgusunun kalitesinin çoğunu sergileyerek ve bir gazeteden ziyade edebi bir dergide yayımlanarak Çehov'a önemli bir yükselişi sağlamıştır.

1887 sonbaharında, Korsh adlı bir tiyatro yöneticisi Çehov'u bir oyun yazması için görevlendirdi ve bunun sonucunda İvanov adlı oyun iki haftada yazılarak kasımda sahnelendi. Her ne kadar Çehov bu deneyimi "berbat" bulsa ve kardeşi Alexander'a yazdığı mektupta kaotik ürünün komik bir portresi olduğundan bahsetse de oyun hit olmuş ve özgünlüğe sahip bir çalışma olarak övülmüştür. Ayrıca Çehov o dönemde tam anlamıyla farkında olmasa da Martı (yazım yılı 1895), Vanya Dayı (yazım yılı 1897), Üç Kızkardeş (yazım yılı 1900) ile Vişne Bahçesi (yazım yılı 1903) gibi oyunları bugün bile oyunculuk aracına sağduyulu olan devrimci bir omurga olarak hizmet etmektedir: insanların gerçekte birbirlerine nasıl davrandıklarını ve (birbirleri ile) nasıl konuştukları üzerine "gerçekçiliği" yeniden yaratma ve ifade etme çabası ve izleyicinin insan olmanın ne anlama geldiğine dair bütün ayrıntılarıyla (olduğu gibi) kendi tanımını yansıtmaya umuduyla insani durumu mümkün olduğu kadar doğru bir şekilde ifade etmek için sahneye dönüştürmek.

Bu oyunculuk sanatına yaklaşma felsefesi sadece değişmeyen bir özellik değil ayrıca 20. yüzyılın büyük bir bölümünden bu güne kadar oyunculuğun temel taşıdır. Mikhail Çehov, İvanov'u kardeşinin entelektüel gelişimi ve edebi kariyerinde önemli bir an olarak değerlendirmiştir. Bu dönemden itibaren Çehov'un bir gözlemi ortaya çıkmıştır ve bu, Çehov'un tüfeği olarak bilinmektedir. Bu gözleme göre, bir anlatıdaki her ögenin gerekli ve yeri doldurulamazdır ve her şeyin ortadan kaldırılır.

"Hikâye ile alakalı olmayan her şeyi kaldırın. Eğer ilk bölümde 'duvarda bir tüfek asılı' diyorsanız ikinci veya üçüncü bölümde o silah patlamalıdır. Eğer ateşlenmeyecekse, o silah orada asılı olmamalıdır.

—Anton Çehov

"Tomsk çok sıkıcı bir kasaba. Tanıştığım sarhoşlardan ve bana saygılarını göstermek için otele gelen entelektüel insanlardan yola çıkarak karar verirsem sakinleri de çok sıkıcı.

1890'da Çehov, Japonya'nın kuzeyindeki katorga yani ceza kolonisi olan Sahalin Adası ile Uzak Doğu Rusyası'na tren, at arabası ve nehir vapuru ile zorlu bir yolculuğa çıkmış ve burada üç ay boyunca binlerce mahkûm ve yerleşimci ile bir nüfus sayımı için görüşme yapmıştır. Çehov'un Sahalin'e yaptığı iki buçuk aylık yolculuk sırasında yazdığı mektuplar en iyileri arasında sayılmaktadır. Çehov, Sahalin'de kırbaçlama, malzemelerin zimmete geçirilmesi ve kadınların fuhuşa zorlanması dahil birçok şeye şahit olmuştur ve bunlar da onu dehşete düşürmüş ve öfkelenmiştir. "Öyle anlar vardı ki insanın alçalmasının en uç sınırlarını gördüğümü hissettim." diye yazmıştır. Özellikle, ceza kolonisinde yaşayan çocukların aileleriyle yaşadığı kötü durumdan etkilenmiştir. Örneğin:

"Amur üzerinde vapurda Sahalin'e giderken karısını öldüren ve ayaklarına pranga takılan bir mahkûm vardı. Altı yaşındaki küçük kızı da onunlaydı. Mahkûmun küçük kızı peşinden sürüklediğini fark ettim ve [küçük kız] onun prangalarını tutuyordu. Gece olduğunda çocuk, asker ve mahkûmların birlikte yığın halde uyuduğu yerde uyuyordu.

Çehov daha sonra yardımın bir cevap olmadığı ancak devletin mahkûmlara insanî muameleyi finanse etme görevi olduğu sonucuna varmıştır. Elde ettiği bulgular, 1893 ile 1894'te Ostrov Sakhalin (Sahalin Adası) adıyla edebi değil de toplumsal bilim olarak yayımlanmıştır.

Çehov, uzunca kısa öyküsü "The Murder"da "Sahalin Cehennemi" için edebi bir ifade bulmuştur.[58] Çehov'un Sahalin üzerine yazdığı yazı, Haruki Murakami'nin 1984 adlı romanında kısa bir yorum ve analiz konusudur. Aynı zamanda Nobel Ödülü sahibi Seamus Heaney'in, "Çehov, Sahalin'de" adlı bir şiirin konusu olmuştur.

1892'de Çehov, 1899 yılına kadar ailesiyle yaşayacağı ve Moskova'nın yaklaşık 40 km güneyinde yer alan Melikhovo'dan küçük bir arazi mülkünü satın almıştır. "Lord olmak güzeldir." diyerek (Shcheglov takma adı altında esprili parçalar yazan) arkadaşı Ivan Leontyev'e takılmış ancak ev sahibi olarak sorumluluklarını ciddiye almış ve kısa sürede yerli köylülere faydası dokunmuştur. 1892'deki kıtlık ve kolera salgınlarının kurbanları için yardım ayarlamasının yanı sıra üç okul, bir yangın istasyonu ve bir klinik inşa etmeye ve tüberkülozu sık sık yeniden ortaya çıkmasına rağmen kendi sağlık aletlerini civardaki köylülere bağışlamaya devam etmiştir. Melikhovo'daki evlerin bir ferdi olan Mihail Çehov, kardeşinin tıbbi bağlantısının kapsamını şöyle anlatmıştır:

"Çehov'un Melikhovo'ya taşındığı ilk günden itibaren yirmi mil ötedeki hasta[lar] ona akın etmeye başladı. Yürüyerek ya da arabalara getirildiler ve çoğu zaman uzaktaki hastalar için alınıp götürüldü. Bazen sabahın erken saatlerinde köylü kadınlar ve çocuklar onun kapısının önünde ayakta bekliyordu.

1897 yılının mart ayında Çehov, Moskova'yı ziyaret ederken akciğerlerden büyük bir kanama geçirmiştir. Büyük zorluklarla bir kliniğe girmek için ikna edildi ve burada doktorlar akciğerlerinin üst kısmında tüberküloz teşhisi koymuş ve yaşam tarzlarında bir değişiklik tavsiye etmiştir.

1898'de babasının ölümünden sonra, Çehov Yalta'nın eteklerinde bir arsa almış ve burada bir sonraki yıl annesi ve kızkardeşiyle birlikte taşındığı bir villa yapmıştır. Ağaç ve çiçek dikmiş, köpek ve turna beslemiştir. Ayrıca Lev Tolstoy ve Maksim Gorki gibi kişileri ağırlamıştır. Her zaman Moskova için "sıcak Sibirya" yı terk etmek ya da yurt dışı gezileri yapmak Çehov'a iyi gelmiştir. Yalta'da Sanat Tiyatrosu için iki oyun daha tamamlamıştır ve "daha önce krep yediğim şekilde" yazdığı günlerden daha büyük zorluklarla besleniyordu. Üç Kızkardeş ve Vişne Bahçesi, her biri bir yılını aldı.

25 Mayıs 1901'de Çehov, Olga Knipper'la sessizce evlendi. Knipperr, Çehov'un Martı'nın provalarında taşıdığı Nemirovich-Danchenko'nun bir zamanlar sevgilisiydi ve vesayeti altındaydı. Bu ana kadar "Rusya'nın en zorlu edebi bekârı" olarak bilinen Çehov. ilişki kurmayı es geçmiş ve ilişki yerine genelevlere gitmeyi tercih etmiştir. Suvorin'e yazdığı bir mektupta şunları dile getirmiştir:

"Eğer istiyorsan muhakkak evleneceğim. Ama bu şartlarda her şey şimdiye kadar olduğu gibi olmalı. Ben taşrada yaşarken o, Moskova'da yaşamalı ve onu görmeye gideceğim... Mükemmel bir koca olmaya söz veriyorum ama bana, ay gibi her gün gökyüzümde görünmeyecek bir kadın ver.

Mayıs 1904'te Çehov'un tüberkülozu ölümcül derecede ilerlemiştir. Mihail Çehov, "Çehov'u gören herkes sonun çok uzak olmadığını gizlice düşündüğünü ve sona yaklaştığında [Çehov'un] bunu fark ettiğini" dile getirmiştir. 3 Haziran'da Kara Orman'daki Alman kaplıca şehri Badenweiler'e gitmek Olga ile yola çıkmış ve buradan kız kardeşi Masha'ya görünürde neşeli mektuplar yazmıştır ve mektuplarında çevreyle yiyecekler hakkında bilgiler vermiş ayrıca sağlığının daha iyiye gittiğine annesiyle kız kardeşini inandırmıştır. Son mektubunda ise Alman kadınlarının giyiniş şeklinden yakınmıştır.

Çehov'un ölümü "edebi tarihin en önemli sanatsal yapıt"larından biri haline gelmiş ve özellikle de Raymond Carver'ın "Errand" kısa öyküsü olmak üzere birçok kez kurgulanmış, süslenmiş ve tekrar anlatılmıştır. 1908'de, Olga kocasının son anlarını şöyle dile getirmiştir:

"Anton olağandışı bir şekilde oturdu ve yüksek sesle ve açıkça söyledi (neredeyse hiç Almanca bilmesede): Ich sterbe ("Ölüyorum"). Doktor onu sakinleştirdi, bir şırınga aldı, ona bir kâfur iğnesi yaptı ve şampanya sipariş etti. Anton dolu bir bardak aldı, inceledi, bana gülümsedi ve şöyle dedi: "Şampanya içmem üzerinden çok zaman geçti." Şampanyayı bitirdi ve sol tarafına sessizce uzandı ve ona doğru koşarak yatağa eğilip ona seslenecek vaktim oldu ama nefes almayı bırakmıştı ve çocuklar gibi huzur içinde uyuyordu."

Söyleşi | Yaprak Öz

Edebiyat dünyasına ilk adımınız şiirleriniz ile oldu. Fırtına Günlüğü'nden bu yana neler değişti?

• Şiir tutkum değişmedi; şiir yazmaya ve dergilerde yayınlamaya, kitaplarda toplamaya devam ettim. En büyük hayallerimden biri olan "gizemli romanlar yazma" arzum gerçekleşti. Daha fazla sayıda okurum oldu. Berlinli Apartmanı'ndan önce roman alanında yeteri kadar iyi olup olmadığımdan emin değildim. Kendime güvenimi kazandım. Kendimi geliştirdiğimi de anlıyorum okurlardan gelen olumlu tepkileri gördükçe. Fırtına Günlüğü'nden bu yana hayatımda çok güzel şeyler oldu.

• **Şiirlerinizdeki naif duygular polisiye yazmaya başlamanızla hız kesmeden soluk soluğa bir heyecana dönüştü. Şiirde ısrarcı olmamanızın sebebi var mıydı?**

• Hem şiirde hem romanda ısrarcıyım, ikisi de benim gözümde eşit aslında. Fakat ne biri ne diğeri olmadan yapamıyorum; bu ikisi hayat tarzına dönüştü. Ruh durumuma göre şiirdeki naifliğe veya sanıyorum ki adrenalin duygumun da çok yüksek olması sebebiyle, o soluk soluğa heyecana sığıyorum.

• **Berlinli Apartmanı'nın çok kısa bir sürede ortaya çıktığını daha önceki röportajlarınızda okumuştum. Sizin için romanın oluşma süreci nasıl işliyor?**

• Berlinli Apartmanı dışında tüm romanlarımı birkaç ay süren bir taslak üzerinde çalıştıktan sonra yazmaya başlıyorum. Yazmaya oturmadan önce bir deftere genel olarak kurguyu, karakterleri, tüm ayrıntıları not alıyorum, ilgimi çeken resimler topluyorum, karakterlerin kıyafetlerini yahut yaşadıkları evlerin çizimlerini yapıyorum, romanı yazarken dinleyeceğim şarkıları seçiyorum... Bu gibi çalışmalardan sonra ne zaman kendimi hazır hissedersen romanı yazmaya başlıyorum. Berlinli Apartmanı tek istisna çünkü onu yayınlamak amacıyla değil, çok sıkıldığım bir kış tatilinde oyalanmak, eğlenmek için, oyun oynar gibi, dizi izler gibi yazmıştım. Bir tür denemeydi yani ama sonra bir roman olduğunu fark ettim ve kardeşim Gürgen Öz'ün ısrarıyla yayınlama kararı aldım.

• Romanlarınızda yerel karakterler, ülkenin folklorik ve mistik tınıları korku ve gerilim öğeleri ile harmanlanarak sunulmuş okuyucuya bu sebeple Avrupalı yazma kaygısını sizin romanlarınızda görmek çok zor. Bu açıkçası okuyucuda samimi hisler uyandırıyor. Yine de yurt dışına yönelik yazma gibi düşünceleriniz var mı?

• Öyle bir düşünce aklımdan hiç geçmedi. Yurt dışına yahut herhangi başka bir kitleye yönelik yazmam samimi olmaz çünkü ben böyle hissediyorum, içimden geldiği gibi de yazıyorum. Başka türlü sahte olur ve hem ben rahatsız olurum hem de nitelikli okur bu sahteliği hisseder. Ben Türkiye'de yaşıyorum ve kültürümü seviyorum. Beni besleyen şeyler de kendiliğinden ortaya çıkıyor romanlarımda.

• **Beğendiğiniz ve takip ettiğiniz yerli ve yabancı yazarlar kimlerdir?**

• Emily Dickinson, Sylvia Plath, Onat Kutlar, Müesser Yeniay, E. E. Cummings, Behçet Necatigil, Edip Cansever, Jack Kerouac, Basso, Paul Auster, Füruzan, Jose Saramago, Enid Blyton, Gültan Dayıoğlu, Bronte kardeşler, Pearl S. Buck, Yusuf Atılgan, Sait Faik, George Orwell, Georges Simenon, Peyami Safa, Jose Mauro Vasconcelos, Arkadaş Z. Özger, Louisa May Alcott, Jules Verne, Sabahattin Kudret Aksal, John Steinbeck, Ergin Günçe, Katherine Mansfield ve Türkiye Polisiye Yazarlar Birliği'nden buraya sığdıramayacağım kadar çok değerli isim.

• **Adrenalin polisiye yazarlarının asıl kahramanı desek sanırım yanlış olmaz. Bu heyecanı okuyucuya geçirmek için özel teknikler kullanıyor musunuz?**

• Özel olarak hiçbir şey yapmıyorum ama yazarken romanın çok içinde yaşadığım için o his satırlara sızıyor olabilir. Yani bendeki adrenalin artışını okur hissediyordur diye düşünüyorum kimi zaman. Yazarken mutlaka müzik eşliğinde yazıyorum ve seçtiğim şarkılar, müzik parçaları heyecanımı besleyip çoğaltıyor; belki bu bir teknik sayılabilir.

• **Yazar olarak değil de okuyucu olarak baktığınızda sizce polisiye romanlarının ana çatısı nedir? Sizin bir polisiye romanda olmazsa olmazlarınızı öğrenebilir miyiz?**

• Ben mutlaka sürüklenmeliyim. Yalnızca polisiye romanlarda değil her türden kitapta ilgimi çekip beni sürükleyen bir şeyler olmalı. Tabii ki, merak duygusu ve bir gizemin mümkün olduğunca canlı kalması polisiye okurken olmazsa olmazlarım. Bence iyi bir polisiye romanda akıl almaz şeyler bile olsa yazar okuru buna inandırmalı. Akıcı bir dil, sürükleyici bir kurgu ve mümkünse sürprizler ile özgün bir şeyler olmalı. Çok fazla karakter olmamalı yahut varsa bile yazar iyi tasvirlerle kafa karışıklığını önlemeli. Elbette mantık hatası da olmamalı. Bir de polisiye romanlarda gizli veya açık bir mizah duygusu, gülümseten cümleler varsa, ben zevkten dört köşe oluyorum.

- Romanda ana karakterlerden çok yan karakterlerin cesurca romanı ele geçirmesini okuyucu oldukça sever. Bunu sizin romanlarınızda da görebiliyoruz. Karakterlerin bu gücü kazanması sizin yazma sürecinizi nasıl etkiliyor, sizde nasıl bir etki uyandırıyor?
- Roman yazmanın en sevdiğim kısmı bu. Yan karakterlerim beni hep böyle ele geçiriyor ve yazma sürecindeki bu sürprizlerden çok keyif alıyorum. O vakit bırakıyorum yan karaktere işi, alsın götürsün diyerek zevkle sürükleniyorum.
- Kurmaca dünyasının en sevdiğiniz karakteri kim ve tabii ki kendi karakterleriniz arasından en çok özümseydiğiniz karakteriniz hangisi?
- O kadar çok sevdiğim karakter var ki... İlk aklıma geleni yazayım hepsini yazamayacağıma göre: Sylvia Plath'ın çok sevdiğim romanı Sırça Fanus'taki Esther. Kendiminkilerde ise Farahnaz'ın Çiçeği baş karakteri Yıldız Alatan.

Okuyucularınızın eleştirisi ve övgüleri sizde nasıl etkiler yaratıyor?

- Mutluluk hissediyorum. Çok tatlı, çok başka bir mutluluk bu. Tabii eleştiriler dozunda yapılmışsa. Bazı okurlar dozu ayarlayamayabiliyor, o zaman emeğe saygısızlık oluyor eleştiriden ziyade. Dozunda eleştirileri kulağıma küpe yapıyorum, övgüleri de gülücüklerle karşılıyorum.
- Son romanınız Farahnaz'ın Çiçeği yakın zamanda raflardaki yerini aldı. Nasıl tepkiler alıyorsunuz?
- Şu ana dek çok güzel tepkiler aldım. Olumsuz herhangi bir tepkisi olan okur olmadı henüz, en azından bana ulaşan yorumlarda böyle. Olumsuz eleştiriler genelde değil özelde, kişiden kişiye değişen ayrıntılarla ilgili ve elbette bir şeyleri beğenmeyen insanlar çıkacaktır. Ancak genel olarak okurlarımın güzel vakit geçirdiğini ve romanı sevdiğini algılıyorum, bu da beni çok mutlu ediyor. Amacım zaten insanları hayatın sıkıcılığından bir süreliğine uzaklaştırıp heyecanlı, keyifli vakit geçirtmek. Bunu da son romanımda başarabildiğimi görüyorum.
- Yazar adaylarına önerileriniz nelerdir?

Çok okumak, tek bir türde okumamak, çok zaman, çok sabır. Hemencecik "yazar" olma hayallerine yahut "yazar oldum" illüzyonuna kapılmamak, çok çalışmak. Çalışmaktan kastım, insan kendisine yazma konusunda nasıl bir yol belirlediyse o yola sürekli bir disiplinle devam etmek. Kendine ne çok güvenmek ne de hiç güvenmemek. Yapıcı eleştirileri dinleyip önemsemek, sürekli olumsuzlukla yahut kıskançlıkla yaklaşan insanların varlığını hissettiğinizde onların eleştirilerini önemsememek. Kadınsanız, yolunuzu kesmeye, sizi klasik kadın profiline uydurmaya, sizden fiziksel veya ruhsal olarak yararlanmaya çalışan erkeklerle baş etmeye, moralinizi bozmamaya, çok güçlü olmaya kesinlikle kararlı olmak. Ve bir yazarı geliştiren en önemli şeylerden biri de bence, diğer sanat dallarıyla beslenmek ve insanları gözlemlemek.

“Bir Sanatçının Öyküsü” İsimli Hikayesi Üzerinden Çehov’un Öykücülüğü

Fırat Işıkgil

Tabiata dair özel durumlar hariç akıp giden nehirlerin bir kanala dökülüp son bulduğuna ve nehrin yok olduğuna tanık olmayız. Doğa kendi sonsuz döngüsünden şaşmaz. Sürekli ve asıl olan bu sonsuzluğu sırtlanmış olan akışın kendisidir. Hep bir yere varacak ve zafer kazanacakmışçasına coşkuyla çağlayan nehirler bütün olarak bakıldığında hep aynı yerindedir. Bu bağlamda Çehov’un serazat hikayeleri tıpkı akıp giden su kütleleri gibi kesin bir yere ulaşmaz ve sonucu yoktur.

O, insanların hayal kırıklıklarının, düşlerinin, sevnilerinin, kederlerinin önceden belirlenmiş bir sonuca bağlanmadığına inandırır bizi. Önemli olan sözünü ettiğimiz akışın içinde sürüklenirken bir anlığına dışarı çıkabilmek ve tabiatın kendi içinde tekdüze ama anlamını basitlikten alan zarif tınısını duymaktır. Onun öykülerinin geneline bu görüş hakimdir. Çehov bizi herkesin uyumayı tercih ettiği saatlerde ufku kızıla boyayan sabah güneşini seyretmeye davet eder. Onun öykülerini okurken gündeğümünde kıpırtısızmış gibi duran berrak denizin, kendi içindeki ufak ve nazlı harenemelerinden oluşan fresk ışıltılarını görürüz ve gözlerimiz kamaşır.

Öykülerinde kendi vatandaşı olan Turgenyev’in anlatılarının abartılı ve kibirli atmosferini bulamayız. Dostoyevski’nin edebiyatın zirvesi sayılan ve insan ruhunun çok yüksek çözünürlüklü bir fotoğrafını çeken dehası da yoktur. Onun öykülerini okumak şiir okumayı seven bir arkadaşımızın, günlük salaş kıyafetleri, terlikleri, ağzından düşürmediği ıslığı ve ceplerinden hiç çıkarmadığı elleri ile yanımıza usulca yaklaşıp gündelik olaylardan konuşması ve arada da Ece Ayhan’ın tabiri ile sıkı olmayan gevşek şiirler okumasına benzer. Çehov’un yürek serinletici ve dost elini her an omzumuzda hissettiğimiz alçak gönüllü fısıltıları tıpkı Sait Faik Abasıyanık’ın durum öykülerindeki gibi huzur vericidir.

Onun kitap sayfalarına ustaca çizdiği resimler ne Rönesans dönemindekiler gibi derli toplu ve tekdüze ne de Maniyerizm etkisinde yapılmış gibi hedefsiz diyebileceğimiz bir karmaşada sanatçının kendini ön plana çıkarma çabasına sahiptir. Onun gösterişsiz yumuşak renkler ve günlük kelimeler kullanarak oluşturduğu anlatılar minimalist sanat eserlerindeki sadeliğin asil ihtişamını taşır.

29 Ocak 1860 yılında Rusya'nın Azak Denizi kıyısındaki Taganron şehrinde doğan yazar. 1879 yılından başlayarak Moskova'da tıp eğitimi görmüş hatta Can Yayınları onun doktorluk yıllarındaki izlenimlerinden yola çıkarak yazdığı öyküleri derlediği "Doktor Çehov'dan Öyküler" isimli bir kitap bile basmıştır. Rus edebiyatının yetiştirdiği en büyük öykü ve oyun yazarlarından. Öyküleri edebi akım yönünden incelendiğinde realizmin etkisindedir.

İlk dönem hikayeleri hiciv yönü ağır basan ve bunun dışında herhangi bir didaktik kaygısı olmayan kısa eserler olmakla birlikte sonrasında öykülerinde mekan algısı ve buna bağlı olarak görsellik güçlenmiş, karakter sayısı artmış, imgeler olgunlaşmış ve tüm bunlara zemin hazırlayan olay örgüsü daha grifit hale gelmiştir. Zamanla, sosyal olaylara ve görüş ayrılıklarına yapılan vurgu hiciv olmaktan çıkmış, karakterler arasındaki çatışmanın hammadde olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu yönüyle Çehov'un kullandığı hammaddelerden birinin dönemin realistik Rus yazarlarının kullandığı ile aynı olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Yazar, inceleme konumuz olan "Bir Sanatçının Öyküsü" isimli eserini, öykülerinin olgunlaşma döneminden sonra 1896 yılında kaleme almıştır. Çehov'un öyküye girişlerinde genel olarak aynı türde öyküler yazan türk meslektaşı Sait Faik'in kimi öykülerinde yaptığı güzel doğa tasvirleri ya da bizi öykünün içine çeken samimi bir iç konuşma yok. O Sait Faik'den farklı olarak adaya Iodosla gelen karın coşkusunu hissettiren ya da erkenci kuşların tüylerini parlak gündoğumu kırmızısına boyayan sihirli kelimeleri metnin ilerleyen kısımlarındaki şairane ifadelerine saklıyor. Başlangıçta, sonradan ressam olduğunu öğreneceğimiz kahraman-anlatıcıyı ve evinde misafir kaldığı arkadaşını tanıyoruz. Giriş son derece sade bir öyküleme tekniği ile yazılmış. Çehov bu sadeliğin içine öyküdeki ilk çatışmayı eklemiştir. Ancak ustalığı sayesinde bu çatışmayı gözümüze sokmadan yapıyor ve çatışma öykünün girişindeki ana unsur olmaktan çok kendi halinde akıp giden anlatının rüzgarı gibi yanağımızı usulca okşayıp geçiyor. İki arkadaşın arasındaki çatışma Çehov'un kimi öykülerinde gördüğümüz hayatı anlamlandırma ile ilgili bir çatışma. Bu tip çatışmanın bir benzerini yazarın "Sürgünde" isimli öyküsündeki ihtiyar Tolkoviy Semyon ve onunla öykü boyunca sohbet eden ve adını öğrenemediğimiz Tatar delikanlı arasında görebilirsiniz. Söz konusu fikir ayrılığı hayatı anlamak ve yaşamak üzerinedir. Evde misafir olan ressamımız kendi tabiri ile aylaktır, tembeldir, bomboştur. Zengin ev sahibi ise her sabah erken kalkan, gün boyunca üzerindeki şık kıyafetleri çıkarmayan, hayatı ve sahip olduğu maddi değerleri ciddiye alan bir aristokrattır.

Çehov öyküyü beş bölüme ayırmış. Birinci bölümün sonu, kahramanımız olan ressamın öyküdeki diğer ana karakterler olan Lida ve Jenya'ya rastlaması ile son buluyor. Yazar öykünün birinci bölümünde, asıl karakterlerin tanıtımı, öyküye hakim olacak ana çatışmasının ortaya konulması, mekan algısının yaratılması gibi mecburiyetlerini işlemiş ve bir anlamda bunlardan kurtulmuş. Karakterimiz olan ressam iki genç kız diye tabir ettiği Lida ve Jenya'ya başıboş yaptığı gezilerden birinde bir taş aslan heykelinin önünde rastlıyor. Heykel, hikayenin girişindeki düz öyküleme anlatımını bir süre sonra şairane ve süslü doğa tasvirleri ile tırmandıran Çehov'un, adeta anlatının zirvesine diktiği sanatsal bayrağı gibi. İki kız ile karşılaşmadan önce yazarın doğanın güzelliklerini tasvir ettiği uzun bir metni okuyoruz. Bu metin kahramanımızın ruh halini de anlatarak bizi birazdan o ve iki kız arasında meydana gelecek romantik etkileşimlere hazırlıyor.

“Her yan sessizdi. Yarı karanlıkta sadece altın sarısı, parlak bir ışık çamların tepelerinde titreşiyor, yedi renge ayrılarak örümcek ağlarından süzülüyordu. Keskin bir çam kokusu sızlatıyordu burnumun direğini...Birdenbire içime candan, pek yakın bir şeyin özlemi dolmuştu. Buraları çocukluğumda görmüştüm sanki.”

Çehov’un sonradan abla kardeş olduğunu öğreneceğimiz iki kızdan büyüğünü tasvir edişi ise dikkatle seçilmiş detayları ile klasik tarzın dışına çıkıyor ve belleğimizde canlı biçimde yer ediniyor. Bu tasvir biçimini onun diğer öykülerinde de görüyoruz:

“Biri ötekenden birkaç yaş büyük gösteriyordu. İnce solgun yüzlü, pek güzel gür kızıl saçlı, küçücük inatçı ağızlı bir kızdı büyüğü. Yüzünde sert bir anlatım vardı...”

İkinci bölümün başında Çehov’un bir çok öyküsünde görülen dalga sisteminin etkisine girmeye başlıyoruz. Öyle ki bir önceki bölümün sonundaki estetik yönü ön plana çıkan anlatı burada tekrar son derece düz bir öyküleme (hikaye etme) tekniğine dönüş yapıyor. Kahramanımız büyük kardeş Lida’yı bir yangında evlerini kaybeden köylülere yardım toplarken görüyor. Bundan sonra ev sahibini de yanına alarak iki kız kardeşin annesi ile birlikte yaşadığı eve gidiyor.

Çehov ikinci bölümü hikayedeki çatışmaları ortaya koymaya ayırmış. Bu bölümde küçük kız kardeş Jenya’nın dünya ve toplum meseleleri ile pek ilgili olmadığını, ablası Lida’nın da onun aksine topluma yararlı bir birey olmaya çalışan, acılar çeken insanların yaralarını sarmak için çabalayan ve erk sahibi biri olduğunu öğreniyoruz. Anneleri ise çoğu zaman Lida’nın sözlerini onaylamaktan öte gidemeyen hem kurgu hem de kişilik açısından zayıf bir karakter. Adeta Lida’nın düşünsel gölgesi gibi. Bu bağlamda kahramanımız ile evinde misafir kaldığı toprak sahibi arasındaki çatışmanın bir benzeri abla-kardeş arasında da var. Usta yazar ikinci bölümdeki anlatısı ile bu çatışmayı görsel olarak da güçlendiriyor. Öyle ki bir tarafta abla Lidayı, görüş olarak kendisine yakın gördüğü ev sahibi ile sohbet ederken görüyoruz, diğer tarafta ise Jenya ile ressam kahramanımız ciddi olmayan konulardan bahsediyor ve bir albümdeki resimlere bakıyorlar. Ressamın evin duvarlarında yağlıboya resim olmadığı yönündeki gözlemi ise giderek biçimlenen olay örgüsünün içinde sade ve konudan bağımsız gibi görünen ve Anton Çehov’a özgü bir detay. Yazar “Köpeğiyle Dolaşan Kadın İsimli” öyküsünde de hemen hemen anlatının en heyecanlı yerinde masanın üzerindeki başı kopuk, bir elini havaya kaldırmış, diğer elinde şapkasını tutan biblo biçimindeki yazı takımına dikkatimizi çekerek bizi apansızın akışın içinden çıkarır. Burada tasvir ettiği biblonun öyküde olup bitenlerle hiçbir ilgisi olmadığı gibi imgesel ya da almetne katkı yapan bir yönü de yoktur. Yazar bizi, olup bitenden ibaret sandığımız dünyamızdan bir anlığına çıkararak etrafımızda koca bir kainat olduğunu, umursamaz bir tavırla hatırlatmak ister gibidir. Akıp giden hayatı bir nehre benzetirsek Çehov’un kimi ana karakterleri bizi bu nehirin içinden çekip çıkaran güçlü kollar gibi adeta. “Bir Sanatçının Öyküsü” isimli eserinde de bu görevi zarif ve yetenekli parmaklı ressamımız yapıyor. Ayrıca bu bölümde başlangıçta Lida’dan hoşlandığını düşündüğümüz ressamın, Jenya ile olan yakınlaşması da işlenmiş.

Üçüncü bölüme ressamımızın abla-kardeşin evine artık sık sık gittiğini öğrenerek başlıyoruz. Sonrasında hikaye boyunca Çehov’un geri dönüş yaptığı tek ve kısacık bir alt öykü çıkıyor karşımıza. Ressamımız Lida’nın kendisinden hoşlanmadığını hissediyor ve alt öyküyü de bu savını güçlendirecek bir örnek vermek için kullanıyor. Üçüncü kısım eserin realistik kısmını temsil eden Lida’nın yüceltilmesine yönelik ifadelerle devam ediyor. Böylece yazar eserin sonuna doğru ilerlerken bize indireceği darbe için kılıcını çekiyor. Yine de Çehov’un öykülerinin sonunda okura indirdiği darbeler yazar Feyza Hepçilingirler’in ifade ettiği sert darbelerden değil. Yazar yüceltme işini kız kardeş ve anne üzerinden yaparak kutupların arasını olabildiğince açıyor. Bölümün sonlarına doğru kahramanımızdan gelen itiraf ise onun ile Lida arasındaki dikey mesafeyi arttırıp çatışmayı beslemekle kalmıyor aynı zamanda ona olan hayranlığını da içeriyor:

“Lida ancak kendisi gibi hastahanelerle, okullarla ilgilenen zengin bir toprak sahibini sevebilir. Böyle bir kızın uğruna insan değil toprak sahibi olmak, masalarda olduğu gibi, demir çizme bile giyebilir.”

Kahramanımızın bir konuşması esnasında ise Çehov’un öykülerindeki çirkin kadınlarından birine daha rastlıyoruz. Onun çirkin kadını bu kadar iyi tasvir etmesinde doğayı ve hayatın getirilerini böylesiliği ile kabul etmiş bir usta bir yazarın alçakgönüllü cüreti var. Çehov’un çirkin kadınlarının güzel olmama sebebi fiziksel biçimsizliklerinin yanında, davranışsal ve ruhsal çarpıklıklarıyla çevreye verdikleri olumsuz izlenimde saklı. Yazar olay örgüsünde yeri olmayan bir kadından bahsederken şu ifadeleri kullanıyor:

“Besili dişi bir kazı andıran, son derece şişman, tombul ne oldum delisi bu kadını hep köylü giysileri içinde, boncuklarını küpelerini takmış takıştırmış, şemsiyesiyle bahçede dolaşırken görüyordum...Üç yıl önce Belokurov’un dairelerinden birini yazlık kiralamış, o gün bu gündür çiftliğe postu sermişti. Gideceğe hiç mi hiç benzemiyordu.”

Dördüncü bölümde Çehov’un öykü boyunca tırmandırdığı çatışmaları ikili konuşmalarda çözdüğü örneklerden biriyle daha karşı karşıyayız. Bölümün tamamı dialog tekniği ile kaleme alınmış. Lida ile kahramanımızın tartışmasına tanık oluyoruz. Çehov’un dialogları tamamlayan ufak girdileri dışında bu sahnede bir kadın ve erkeğin sesinden başka hiçbir şey yok. Bu yüzden dördüncü bölüm öykünün en tarafsız bölümü. Bu sayede biz de çatışan iki görüşün seslerini dinlerken etki altında kalmıyoruz. Ve kendi iç sesimize kulak verip yorum yapabiliyoruz. Lida, kahramanımızı tahmin edileceği üzere realist olmamakla ve güncel meselelerle ilgilenmemekle suçluyor. Ve karşılığında çok farklı ve asla anlayamayacağı yanıtlar alıyor. Yaklaşık altı sayfa süren dialog iki taraf arasındaki mesafeyi ve anlaşmazlığı azaltmak bir yana dursun daha da arttırıyor. Üstelik Çehov’un bitmeyen öyküleri gibi hiçbir sonuca ulaşmıyor. Lida’nın dialog boyunca olan tavrında, hayatlarını günlük uğraşlar içinde boşa harcayan; sanatın ve edebiyatın güzelliklerine gözlerini kapatmış insanların izlerini de görüyoruz. Hayatı boyunca kendi ile barışamayacak ve daha da kötüsü asla bunun farkına varamayacak insanların izleri...İdeallerini ve günlük hırslarını sırtlarında bir kambur gibi taşıyan; sekiz-beş buçuk ofislerinin mutsuz olmakta birbiri ile yarışan karanlık yüzlerinin izleri...

Beşinci ve son bölüme ise öykü boyunca hissettiğimiz dalga sisteminin en vurucu olduğu satırlarla başlıyoruz. Zira bir önceki bölüm son derece basit bir dialog anlatısı ile bitmişken bu bölüm yine estetik haz veren şairane betimlemelerle başlıyor ve usta yazarın nihayet Jenya ve ressamın üzerinde kayan yıldızları da betimlemesi ile zirveye ulaşıyor. Ressam burada öykü boyunca duymak istediğimiz, sanattan ve edebiyattan hoşlanan insanların iç çığılığı diyebileceğimiz bir kısa konuşma yapıyor ve ertesi gün görüşmek üzere ayrılıyolar. Ayrıca ressamın neden Lida’dan vazgeçip Jenya’ya yöneldiğini de anlıyoruz. Ancak kahramanımız, aşık olduğunu itiraf ettiği Jenya’yı bir daha asla göremiyor. Aşık çiftin görüşmesini engelleyen kişinin Lida olması ise ironik.

Kaynaklar:

1. Vladimir Nabokov, “Rus Edebiyatı Dersleri” (İstanbul, İletişim Yayınları, 2017)
2. Anton Pavloviç Çehov, “Köpeğiyle Dolaşan Kadın” (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2018)

Emre Erbatur

Açlık Eşiği

Şiir

ipini koparmış cambaz
ağı idamlığın külü
havada asılı sinek
sessizliği yalnızlıkta

camları kırık
ipince yağmur
solukta buruk ilmek
çözüksüzlüğü aralıkta

rayları sökük
kapkara tren
hızında haz dolu dilek
erişilmezliği açlığında

Hatice Hamarat

“Yaşam hiçbir yerde altıncı kođuőtaki kadar donuk, durağan değildir.”

Isırganların orman gibi bürüdüğü hastanede başlatmıştı Çehov Altıncı Koğuş’un yolculuğunu. Sivasız, boz renkli tahta çitlerle çevrelenmiş yapının içinde koyu bir delirmişlik konuşmuştu. Ancak bu sefer Altıncı Koğuşun gizli bir misafiri var. İki ayda bir oraya uğrayıp hastaların saç sakal traşını yapan ve gevezelik ettikten sonra kaçır adımlarla oradan uzaklaşan berber Semyon Lazereviç.

Lazereviç Altıncı Koğuş’a giden yolu hasta bakıcı Nikita ile kat ettikten sonra küçük pavyona girdi. Hastalardan bazıları kirli çarşaflarının üzerine yığılmış uyuyordu, İvan Dimitriyeviç Gramov ise pencerenin kenarına tünemiş çitin öte yanındaki Kastopol Orman Ürünleri Fabrikasının’na bakıyordu. Çoğu zaman düşünceli görünen Gramov Semyon’unun her zaman dikkatini çekmişti. Parlak ve yılgın gözlerinden süzülen ışığı görebiliyordu. Dışarıdan felsefesini yazdığı defteri kaybedip çılgın öfkesine yenilerek zihnindeki felsefeden de uzaklaşan ve deliren – belki de akıllanan- bir adamdı bu. Ya da her neyse... Ara makasını, tarağını ve yıkanmaktan eprimiş havlusunu hazırladı ve kesim işlemine girişti. Kıl temizleme ayinine katılmayı Gramov redetmişti. O hala pencerenin dibinde kaybettiği günleri ya da yaşamadığı halde kaybedilmiş olduğunu düşündüğü günleri anımsamakla meşguldü. Semyon bu ayine alışmaya bile başlamıştı bakımsız, bitli saçların ayaklarının dibine düşmesi eskisi gibi midesini bulandırmıyordu. Alıştıyordu, herkes hatta bu küçük pavyona sıkıştırılmış ve insan dışı koşullarda yaşamaya mahkum edilen delilerin bile alıştığı gibi. Onlara acımaya bile başlamıştı. Acıyamadığı tek adam Gramov’du. O kendi rızası ile buraya geldikten sonra burada olmaktan kahr duyan biriydi onun gözünde. İşini bitirdikten sonra kesim istemeyen Gramov’la göz göze geldiler. Ürkek adımlarla kođuőtan çıkarken hala delinin gözleri aklındaydı. Hastane doktoru Andrey Yefimoviç Ragin hemen onun ardından koğuşta bitti. Bu da pek görmüş geçirmiş bir adama benzeyordu. Birkaç defa sohbetine denk gelmişti ve adamın çok okuyan bir tip olduğunu anlamıştı.

Ancak Semyon'a göre ne gerek vardı hayatta felsefeye, insanı iki kere düşündüren düşüncelere, acıya falan azizim! Yaşa ve öl! Semyon körlüğün yaşamdaki ritüelinden hoşlanan sıradan bir berberdi. Sıradan berberler sabah gazetelerini okur, birkaç saç kırtıktan sonra Rus ayazını kesmek için viski yudumlamaya kasabanın barına giderlerdi. O da o ana kadar bunları yapan sıradan bir berberdi. Sonra onu gördü. Hastane kapısının karşısındaki duvara dayanmış, Rusya'nın soğuşuna meydan okuyan çıplak ayaklarını yerlere vurarak, elindeki keseyi sallıyordu. Semyon'u görünce yanına yaklaştı. Elindeki keseyi ona uzattı.

"bir kapik versene" soğuktan dudakları tir tir titriyordu. Ancak çocukça neşesine diyecek yoktu. Semyon adama acımişti, zihninde bir gerilme hissetti. Cebinden bir kapik çıkarıp kesenin içine attı. Moiseyka neşeyle başını salladı ve hastaneye doğru koşmaya başladı.

Lazereviç o akşam hatta tüm gece Moiseyka'yı düşündü. Bir adam bu hayatta soğuşu ve sıcaklığı ayırt edemeyecek, onlardan etkilenmeyecek duruma gelebiliyordu. Demek ki ötelediği hayatın acıları ve düşünme süreçlerinin gerçek olma ihtimali de vardı. O kesesindeki kapiklerin sesini duydukça mutlu olan deli, deliydi ve mutluydu. Kendisine baktı, deli değildi (ihtimaller dahilinde) ve mutluymuş gibi yapıyordu. Bu düşüncelerle uykuya teslim oldu. Altıncı Koğuş'a tekrar çağırıldığı gün garip bir heyecan duydu. Korku, anlaşılma ve bağışlanma hissi. Silkelenerek bu duygudan uzaklaşmaya çalıştı. Hastanenin kapısında hastabakıcı Nikita onu karşıladı, koğuşa kadar ona eşlik etti. Tüm işlemler bittikten sonra Nikita'yı yanından uzaklaştırıp kendi başına yürümek isteğini belirtti. Hastanenin arka tarafına bakan pencerede Gramov'u gördü. Hiddetle bir şeyler söylüyor, pencerenin parmaklarını tutup sarsıyor ve düşüncelerini birine anlatmaya çalışıyordu. Durup dinlemeye başladı, Gramov'un karşısında doktor Ragin'i görünce şaşırıp kaldı. Sessizliğini bozmadan dinlemeye devam etti. Aslında sohbet havasında gelişen konular ikisi arasında hararetle dile getiriliyor, iki zeki adamın zihinleri birbirininkiyle çarpışıyordu. Bu deli ve akıllı ya da deli ve deli arasında inanılmaz bir uyum, dinamik ve fikir geliştirici bir item vardı. Sohbeti dinlerken keyif almaya bile başlamıştı. Koğuşa bu sohbete tanık olmak amacıyla daha sık gelmeye başladı. O artık Altıncı Koğuş'un gizli misafiriydi. Gramov ve Ragin konuşuyor, onlar sohbet ettikçe yaşama dair yeni keşifler yapıyordu, bu zamana kadar ötelediği her düşünce her kayıp zaman gelip yerleşiyordu zihnine. İnsan olduğunu hatırlamaya bile başlamıştı. Bu iki deli haklıydı... Gramov yüzünü buruşturup doktora şöyle diyordu.

" İstirabı küçük görürsünüz ama parmağınız kapıya sıkışacak olsa bas bas bağırmaktan da geri kalmazsınız"

Semyon bu cümlenin gücüne kapılmış ulu bir nehirden aşağıya dökülüyordu. Hastaneden yavaş ve adımlarla uzaklaştı. Eve döndüğünde doktor Ragin için endişelenmeye başladığını fark etti. Doktor, delilerle iyi anlaşılan biri olarak değil delirmeye başlamış biri olarak görünecekti insanlar hele de böylesine cahil insanın olduğu küçük bir kasabada tersi olması düşünülemezdi. Bu kaz kafalılar anlamlandıramadıklarını anladıkları ölçüde değerlendirerek, kendi değersizliklerini ört bas etmeyi pek severlerdi. Günler su gibi akıp geçti ve korktuğu başına gelmişti. Doktor hakkında kasabada delirdiği söylentileri yayılmıştı. Maddi ve manevi çürümüşlük nasıl olsa bir yerde yok edilirken başka bir yere sıçrayacaktı. Şimdi sıra doktora gelmişti. Epey zaman sonra sohbetler tamamen kesilmiş, Ragin hastaneden gönderilmişti.

Lazereviç, doktora hatta o deli diye içeri kapattıkları çocuğa yapılanları düşündükçe uykularından uyanıyor, öfke dolu geceler ve gündüzler yaşıyor, makası eline alınca eskisi gibi keyiflenemiyordu. Düzenin bozukluğuna bozulmuş Gramov' u anlıyordu, o süslü lafları edecek meziyette değildi. "Yine de" dedi " anlamak ta bir yere varabilmektir."

Sabah doktorun Altıncı Koğuş'a yatırıldığı haberini aldı. Acı, sırayla bulaşan bir hastalık olma konusunda kararlı ve güçlü bir duyguydu. Doktor Ragin bir günü bile çıkaramadan hastanede can vermişti. Ragin Gramov gibileri anlamak ve onlar için bir şeyler yapmak konusunda zayıf kaldığı hayatını yine aynı koğuşta noktalamıştı. Burası ölenlerin ve unutulmaların diyarıydı. Doktorun cenaze töreninde yalnızca arkadaşı Mihail Averyaniç ile hizmetçisi Daryuşka vardı. Uzaktaki çalılıarın ötesinde bir çift göz onları izliyor ve doktora şükranlarını sunuyordu. "Keşke" dedi Semyon " Gromov delisi de burada olabilseydi..."

Yitirmeden

Büşra Canbaz

Yedi yaşında süt dişlerinden vazgeçen minik bir kız çocuğu, yetmiş yaşında tüm dişleri dökülmüş bir kadın. Herkes bu döngünün içinde. Herkes yaşıyor. Herkes hayatta kalmak için sığıyor geceye. Çok garip değil mi? İnsanın zaman karşısındaki çaresizliğini görebiliyor musunuz? Ağır ağır işliyor ruha, ağır ağır ve fark ettirmeden. Aynaya baktığında içinin gittiği buğday sarısı saçların ne zaman beyaza bıraktı yerini? Tek tek mi çoğaldı beyazların yoksa birden mi oldu olanlar? Her gece çeşit çeşit kremlerle süslediğin cildine birden mi oturdu yıllar yoksa bir yağmur gibi sicim sicim yağarak mı? Ayağının yere emin adımlarla bastığı yıllardan, bastonlu yıllara geçmek koca bir ömrünü aldı.

Peki bu koskoca ömrün ardında ne kaldı? Fotoğraflar, mektuplar, anılar, evlatların, eşin, dostların...

İlk oynadığın oyunu hatırla. Tek derdin yaptığın kulelerin yıkılması, saklandığın yerin bulunmasıydı. Çocukluk arkadaşlarını, yapılan çılgınlıkları, annenin pamuk ellerini, akşam ezanı ile birlikte sona eren sokak maceralarını, anne şefkatindeki komşu teyzelerini, salçalı ekmekleri, beslediğin köpeklerini, en masum küsmelerini, çağırdığında gelmeyen kedileri ve yağmurda ıslanmanın verdiği huzura inandığın zamanları hatırla.

İlk okula başladığında ellerinden tutan annenin ve babanın desteğini hatırla. Okuma bayramında takılan kurdeleleri, aldığın karne heyecanını, ezberlediğin şiirleri, yerli malı haftalarını, sevdiğin bir arkadaşınla paylaştığın kokulu silgini, ilk kopya deneyimini, öğretmenine olan hayranlığını, cuma günü içinde oluşan o tarifi zor mutluluğunu hatırla. Zaten hiç unutulmaz ki... Öylece kalır hafızanda...

İlk âşık olduğun zamanı hatırla. Nasıl da nahif nasıl da çocuksu bir eda vardı gülümsemende. Kalbin bir güvercin kanadı gibi çırparken gözlerin ne kadar da ürkekti. Sandın ki dünya sadece aşktan ibaret, dünya onunla dönüyor...

İlk ayrılığını hatırla. Sandın ki dünya durdu. Bir nefes dahi alamayacak kadar yorgun düştün. Günlerce, haftalarca belki de aylarca gözyaşlarıyla suladın hatıraları. Dedin ki: “Bu acı geçmeyecek...” Sonra bir akşamüstü bir bankta otururken fark ettin ki hiçbir şey eskisi gibi acıtmıyor. Herkes, her şey hayatta var olmaya devam ediyor. Gececek denilen şey geçmiyor fakat insan artık alışıyor...

Sonra yıllar geçti ve sen aşka yeniden inandın. Bu sefer öyle delice değil de gayet aklı başında sevdin. Değişmeden, değiştirmeden... Onun kalbini sevdin. Güldüğünde yüzünde oluşan çizgilere, sesinde olan sessizliğe dizeler döküldü dudaklarından. Varlığı, varlığına yoldaş oldu...

Yıllar sonra anne oldun. Evlat olmak nasıl anlamlı bir duygu ise insanın evladının olması bu duyguyu bir gelinlik gibi süsledi. İlk “anne” kelimesini duyduğunda sevinçten gözüne girmeyen uykuyu hatırla. Nasıl da basmak istedin onları bağrına. Nasıl da hiç büyümesinler istedin. Onlar sordu sen cevapladın. Onlar bir okudu sen on okudun. Onlar âşık oldu sen sevindin. Ayrılık acısı çektiler oturdun onlarla birlikte ağladın. Gözlerinin önünde büyüdükçe evlatların, bir elmas gibi parladın daha da çok. Ayakların daha da sağlam bastı yere. Onlar büyüdü sen büyüdün...

Otuz beş yaşına basmadan yapılması gerekenler diye bir liste yaptın kendine. En çok istediklerini en başa, olmasa da olur dediklerini atlara yazdın. Eşin, ailen, çocukların, arkadaşların bir bir tuttular o listenin ellerinden. Biri gülüşünü bıraktı hatıra, diğeri kokusunu, bir diğerin sesi kaldı kulaklarında. Hayatına her giren insan, aşılı bir kol izi gibi durdular baş köşede...

Biraz daha eskitti yıllar seni. Aynada göz göze geldin eski sen ile... Hayata geliş amacını sorguladın. Aldın eline kalemi, yapılan her hayali yuvarlak içine aldın. Ne kadar da çok şey yaşamış ne kadar da şey sığdırmışsın ömrüne. İlmek ilmek dokumuşsun tecrübelerini ruhuna. Sevgi ise sevgi, aşksa aşk, huzur ise huzur... Hiç keşke dememiş her yaşanılanı bir armağan olarak görmüş bol bol iyi kiler biriktirmişsin.

Sen bunları düşünürken radyoda çalan şarkıyı duydun birden, şarkı güzel. Sen söylediğin için güzel.

Aldın eline baktın eski fotoğraflarına... Ağlamaktan şiş gözlerinle poz vermişsin bir karede, yaralarını sarıp gözyaşlarını kendin sildiğin için güçlüsün şimdi bu kadar...

Küçük bir fotoğraf, arka planda bir güzelliğin tanımı olabilecek kadar güzel bir çiçek bahçesi. Sen o karede olduğun için güzel o kadar.

Aldığın yollara ilişti gözlerin. Sen o yollardan geçtiğin için hepsinin güzel bir hikâyesi var. Kiminde düştün dizlerin kanadı kiminde sevdiğinle el ele yürüdün hafızanda öyle kaldı...

Evlatların ömrünün en güzel kanıtı. Sen yetiştirdiğin için güzeller.

Yıllar geçmesine rağmen gözlerine bakmaya kıyamadığın eşin. Sen sevdiğin için böyle güzel atıyor kalbi. Sen tuttuğun için o kadar güçlü elleri...

Ve sen aynadaki. Evet sen! Sen, sen olduğun için böyle güzelsin...

Sarıl kendine, sar yaralarını, gülümse sevdiklerine, tut ellerinden...

Tutun sevdaya, tutun hayata...

ANTOŞA' DAN ÇEHOV' A BİR GÜZEL YÜREGİN ÜÇLEMESİ

İlknur Demir

Anton Pavloviç ya da ailesinin çağırıldığı isimle Antoşa, 1860 yılında Azak Denizi kıyısında bir liman kenti olan Taganrog' da, bakkal olan otoriter bir baba ve bu otoriteyi kabullenmiş bir annenin ortanca çocuğu olarak 1860 yılında dünyaya geldi. Zor bir çocukluk geçiren Antoşa, anılarını anlatırken, ilk öyküsünü annesinin doğum gününde ona hediye alabilmek için yazdığını söyler.

Çok güçlü gözlem yeteneğine sahip olan Çehov, bu gözlem yeteneğini hayal gücü ile harmanlayınca, öykülerindeki zaman ve mekan, usta bir ressamın elinden çıkan bir resim gibi okurun gözünde canlanır.

Çehov; köylü devleti Rusya ile, kapitalizmden etkilenmeye başlayan Rusya' nın, iki sistem arasında sıkışıp kaldığı o ara devirde yaşamıştır. Bu durum yazarın, dönemin değişen insan psikolojisini gözleme şansını bulmasına neden olmuş ve bu gözlemleri sonucunda, birbirinden farklı ekonomik, ahlaki, ruhsal, eğitim yapılarına sahip, sekiz bin karakterin, beş yüz öyküde hayat bulmasını sağlamıştır. Başta mujiklerin (Rus köylüsü) hayatı olmak üzere Rusya' nın yaşantısının ruhunu birebir yansıtan yazar, "durum öyküsü" tarzının yaratıcısıdır. Çehov' un öykü tekniğini Zeynep Zafer "Anton Çehov' un Öykü Sanatı" adlı kitabında, "Anton Çehov' un öyküleri minimum bir metin çerçevesinde maksimum enformasyonun verildiği, değişmez ve mantıki açıdan iyi organize edilmiş sanatsal bir sistem içinde kurulur. Dünyanın en büyük öykü ustalarından biri olan sanatçı, fikirlerini yalnızca sözlerle, görünen bir şekilde değil, susarak, düşüncelerini yarıda keserek veya satırlar arasına gizleyerek de okuyucuya sunabilir." diye tanımlamaktadır.

Çehov' un olgunluk döneminde yazdığı, "Muhafaza İçindeki Adam", "Bektaşi Üzümlü" ve "Aşk Üzerine" adlı öykülerinden oluşan üçlemesi bu tanıma birebir uymaktadır. "Anlatıcı ve dinleyiciler" ilkesi üzerine inşa edilmiş olan öyküler, yazarın diğer olgunluk dönemi öyküleri gibi şiirsellik içerir. Üçleme, üç arkadaşın birbirlerine kendi hayatlarından bir durumu, tanrı anlatıcı rolüne bürünerek anlatması temeli üzerine kurulmuştur.

Muhafaza İçindeki Adam adlı öyküde, evlerine dönmekte geç kalan iki avcı, veteriner hekim İvan İvaniç ve lise öğretmeni Burkin geceyi geçirmek üzere, civar köylerden birinin muhtarının ahırına sığınır. Çehov, kabuğunu kıramadığımız hayatların hikayesini anlattığı üçlemenin ilk öyküsünde, antik Yunanca öğretmeni Belikov' un yalnızlığını, kuşkuculuğu ve güvensizliğini aynı lisede yıllarca birlikte çalıştığı meslektaşı Burkin' in gözünden anlatır. Kendini ısrarla bir kabuk ile çevirme çabası içindedir Belikov. Kurallarla yaşayan, genelgelerle belirtilmemiş her şeyi yasak kabul eden, en ufak bir ihlale tahammülü olmayan bu öğretmen, okulun Turgenyev ve Şedrin terbiyesi almış ilerici, aydınlık bütün öğretmenlerini, hatta tüm şehri avucunun içinde tutabilmiştir. Belikov yüzünden, yüksek sesle konuşmaktan, tanışıp görüşmekten, kitap okumaktan korkar hale gelen, boyun eğmeye başlayan insanlarla dolmuştur bütün şehir. Düzenin gönüllü polisi, dar kafalı, muhbir öğretmen, toplumsal koşulların yarattığı Belikov gibiler bir şekilde hayatlarımızdan çıkıp gitseler de geride bıraktıkları muhafaza içinde yaşayan Belikov' lar gölgeleri ile bizlere yön vermeye devam edeceklerdir. "Kalabalık boğucu şehirlerde yaşamak, bir sürü gereksiz evrak yazıp çizmek, hayatımızı bir sürü meraklı insanın arasında geçirmek, Belikov' ları sineye çekmek, kendimizi muhafazalara hapsedmek değil de nedir?" sorusunu sormaktadır Çehov bu öyküde.

"Bektaşi Üzümlü" adlı ikinci öyküde, sabah ahırdan ayrılıp yollarına devam eden iki arkadaş fırtına ve yağmura yakalanırlar ve bu kez ortak arkadaşları Alehin' in çiftliğine sığınır. Burada veteriner İvan İvaniç, vergi memuru olmayı seçen kardeşi Nikolay İvaniç' in hayat hikayesini anlatır dinleyici Burkin ve Alehin' e. Babalarının görevi nedeniyle bir köyde büyüyen iki kardeşten Nikolay, şehirde yaşadığı tüm yıllar boyunca, mahkum olduğu memuriyet hayatından kurtulup bir göl ya da nehir kenarında bir çiftlik alıp orada Bektaşi üzümü yetiştirmenin hayali kurmuştur. Hayallerine kavuşmak için tercih ettiği yaşam onun için yeni bir mahkumiyet olabilir miydi? Özgürlüğümüz için vazgeçtiğimiz her alternatif maliyet üzerimize yeni bir kabuk giymemize neden mi oluyordu? Bu öyküde de Çehov sorunları ortaya koymuş ama çözümü okuyucuya bırakmıştır.

"Aşk Üzerine" üçlemenin son öyküsü. Bu kez anlatıcı Alehin, yıllar öncesinde kalmış, yersiz kaygılarla aşkı ve mutluluğu elinden kaçırdığı, yazgısını değiştirmek için mücadele veremediği kendi aşk hikayesini anlatmaktadır dinleyici İvaniç ve Burkin' e. Aşkını itiraf edemeyen ve bu yüzden yaşadığı çiftliğe kendini mahkum eden Alehin "Evet, insanın, birini sevince, aşkı üzerine düşünmeye başlarken, beylik anlamlarıyla mutluluk veya mutsuzluk, kötülük ya da erdem gibi kavramlardan değil, onlardan daha yüce, daha önemli bir şeylerden hareket etmesi ya da hiçbir şey düşünmemesi gerektiğini nihayet anlamıştım." diyerek, kendimize ördüğümüz duvarlardan kurtulmamız gerektiğini anlatmaktadır okuyucuya. Her üç öyküde de tanrı anlatıcı rolüne bürünen öykü kahramanlarının ağzından yazılmıştır öyküler. Deneme türünde öyküler yazmayan Çehov, öykülerinde öğüt vermeyi tercih etmemekte, onun yerine durumu gözler önüne serip toplumun ya da bireyin içinde yaşadığı sorunları masaya yatırıp, çıkarımlar sunmaktadır. Fakat, yazar bu sorunları çözüme ulaştırmaz. Çözüm okuyucunun değer yargısına göre şekillenir. 2004 yılında, Erdal Öz, Çehov'u Anma Günleri'nde yaptığı konuşmanın bir bölümünde Anton Çehov' un öykücülüğünden bahsederken şöyle demektedir.

“Öykülerinde müthiş bir yalınlık vardır. Bu yalınlık seçtiği sözcüklerde, kurduğu cümlelerde, çizdiği tiplerde, oluşturduğu kurguda açıkça görülür. “Olay” onun da öykülerinde vardır. Ama olayda da anlatımda da hiçbir abartıya rastlayamazsınız. Deneme türü öyküden alabildiğine uzak bir yazardır Çehov. Bu yüzden onun öykülerinde öğüt verme gibi bir eğilim bulamazsınız. O çok alçakgönüllü bir anlatımla geliştirir öyküsünü, öyle bir atmosfer yaratır ki, okuruna aktarmak istediğini, bütün boyutlarıyla ona hissettirir. Çehov kuru bir anlatıcı değil, bir hissettirici öykücüdür. Bir atmosfer öykücüsüdür. Bu yüzden de kendinden önceki öykü yazarlarının üstüne çıkmış, modern öykünün ilk büyük öncüsü olmuştur.”

Çehov’ un üçlemesinde diğer öykülerinde olduğu gibi tasvir gücünün olağanüstülüğüne şahit oluyoruz. Bozkırlarda yürüyor, fırtınayı hissediyor ve yağmurda ıslanıyoruz. “Çağdaşlarının Anılarıyla Anton Çehov” adlı kitabın, Mehmet Özgül çevirisinde Maksim Gorki Çehov’ un tasvir gücünü şöyle anlatmaktadır. “Anton Pavloviç’ in öykülerini okurken çıplak ağaçların, birbirine girmiş evlerin, renksiz insanların tüm belirginliğiyle resmedildiği, havası dupduru, hüznü dolu bir sonbahar gününde hissedersiniz kendinizi. Her şey tuhaf bir yalnızlık, durgunluk, zavallılık içinde gözükür.” Gorki yazarın üçlemesindeki, katman katman kabuklara bürünerek yaşamaya çalışan karakterlerine bir gönderme yapar gibi devam ediyor sözlerine. “Çehov’ un kahramanlarının çoğu iki yüzyıl sonraki yaşamın güzelliklerini hayal eder dururlar, fakat şu basit soru hiçbirinin aklına gelmez: Eğer hepimiz yalnız düş kurmayla uğraşırsak yaşamın güzel olmasını kim sağlayacak.” Aynı kitapta, Rus şair ve yazar Bunin, onun soyluluğunun, çiçeklerin, öbür canlı yaratıkların, insan davranışlarının soyluluğu olduğu ve hangi rütbede insanla bulunursa bulunsun herkese karşı aynı davrandığını söylemektedir.

Biz okuyucular bu üçlemede; genelgelere mahkum bir öğretmen, gelecek hayallerine mahkum bir memur, itiraf edilememiş aşka mahkum bir çiftçinin hikayelerine konuk oluyor, kabuklarını kıramayan, sıkışıp kalmış insanların pencerelerinden bakıyoruz hayata. Kirli, puslu pencerelerden.

Çehov yazarlığı süresince, insan mutluluğunun basit, görgüsüz değer yargılarına bağlı tutulmasıyla savaştığı gibi, tarafsız bir anlatım ile okuyucuyu yönlendirmeden, ona çoğulcu bir anlatım sundu. Öykülerinde herhangi bir görüşün etkisi altında kalmadığı gibi, baskın ahlaki değerleri empoze etmedi. Kadın ve erkek arasında ayırım yoktu onun için. Sadece iyiler ve kötüler vardı. Çehov’ un bu kişilik özelliğini, Zeynep Zafer yine “Anton Çehov’ un Öykü Sanatı” adlı kitabında şöyle tarif etmektedir. “Çehov, beyan edilmiş, zorla kabul ettirilmeye çalışılan, sahte ve gerçek dışı ahlaki özellikleri reddederek yalnız doğal ve insanın gerçek yeteneklerine uygun bir düşünceye, güzelliğe veya iyiliğe saygı gösterir.”

Edebiyatın güzel yürekli kaleminin yolu iyi ki bu dünyadan geçmiş.

Yararlanılan Kaynaklar;

A.Çehov Hikayeler/Cem Yanınevi / Son Sözü

Anton Çehov’ un Öykü Sanatı/Cem Yanınevi/Zeynep Zafer

Çağdaşlarının Anılarıyla Anton Çehov/Cem Yanınevi

https://www.imge.com.tr/imgeoykuler/2/erdal_oz.pdf

Kırmızıdan Kadın

Beyza Büşra Erol

Ne zaman mişli geçmiş zamanın rivayeti oldum bilmiyorum. Bazılarının öyküsü ancak bittiğinde başlıyor sanırım, bazıları ne yazdığına bakmadan alabildiğine yazıyor yaşamak için. Önceki sayfalarım yok benim, önceki sayfalarımı öylesine hızlı öylesine karma karışık yazdım ki bir daha okuyamamak için, şimdi sayfayı geriye her çevirdiğimde koyu bir karanlıkla karşılaşıyorum. Biliyor musun şimdi yazdığım bütün hikâyelerden çok uzaktayım. İnsan doğumunu bir şeylerin tecellisi sayıyor muhteşem yanılgısıyla. Oysa önce kendi kutlu doğumunu kabulleniyor insan, sonra doğmanın yaşamaya yetmediğini. Bir yerlerde bir şekilde yaşamının can alıcı vazgeçilmişliği ve vazgeçmişliği arasında kalemin kâğıdını yırtıyor yazarken. Hızla tükenen tek şey zaman, hızla tüketemediğin tek şey de kendin oluyorsun. Kuyu derin ve karanlık olunca Yusuf olmayı öğreniyorsun. Yastığının ıslak yanından başını çeviremediğin bir gece kalbime kazıyorsun kocaman kocaman harflerle “ben bugün Yusuf oldum” diye. Başkasının acısı, başkasının yarası daima şifadır diğer bir kalbe.. Çünkü insanı bitiren daima yalnızlıktır. Bakar ki başkası da ışısız kalmış o kuyuda başkası da duyuramamış sesine başkası da yerin dibine çekilmiş ondan önce o zaman güç bulur içinde yaşamaya dair. Bulduğunu sanır... Yusuf olursun olmasına ama bu kez de İbrahim olman gerekir... Karanlık derinlikten çıkar bu kez de derdinden ateşe yürütülürsün. Tarih başkasının acısıyla teselli olmuş kimseyi yazmaz. Kimse kalbinin sızısını dindiremeyenler için bir şey yapmaz. O yüzden ben bu gün seni yazıyorum. Birazda kendimi.. Sükûta ermeyen hayatımın bileklerimdeki moraran izlerini, boynuma kondurulan on parmaktan lekeyi, görünmeyen kesiklerimi, görülen eziklerimi, selası okunmamış ölümlerimi, istenmeden defalarca kez dünyaya gelişimi yazıyorum. Oysa ben çok istedim her doğumda kendimi yenide doğurabilmeyi.

Doğacaksan doğ diyorlar artık
Öldüğümü bilmiyorlar Pınar
Bilmiyorlar doğmadan ölmekte mümkün
Sana karışıp aktığımı söylemiyorum kimseye
Kırmızıyım diye
Hani şu cam şişedeki kırmızı ilaçlarım var ya
Onlar gibi işte

Anlatayım.. Önce kan boşaldı bacaklarımdan sonra tenim kırmızı oldu. Kırmızıdan bir kadın oldum dakikalar içinde. Kırmızıdan kadınların ağlaması ayıp kaçmasın diye dua ettim içimden, 10 günü bulamadım diye. 9 u ay ettim de 10 u bulamadım. Kırmızıdan kadınlar çok ağlarmış meğer. Yazgımı kendim yazamadım, yazgımı kendime yazdırmadılar.. Hiçbir dilde yasaklı hiçbir kalpte serbest değildim bu yüzden. Tam doğacakken kırmızı oldum yine aktıkça kırmızım daha çok ağladım, öyle çok ağladım ki yüzümde binlerce izi kaldı mümkünümün olamayışının. Yazdım işte.. Yazdım yazmasam ağlayacaktım der eski bir şiirin popüler bir dizesi. Eski bir şiirin daha az popüler bir dizesi olmak düşmüş meğer benim payıma da. Öylesine yazılmış eski bir şiir gibi paslandım kendi ömrümün atlasında. Kuyuda kimseler duymadı, ateşten kimse çıkarmadı, ben hep kırmızı kaldım. Yazgımı silmeye çalıştıkça kâğıt kesikleriyle doldu avuçlarım. Kalbimde sızı yok sandılar kalbimin avuçlarımda olduğunu bilemeyenler. Siz bilin.. Yazdıklarımın okunaksızlığı ellerimin marifetidir. Bu okunaksız ve kırmızı bir hikâyedir.

Doğacaksan doğ diyorlar artık
Öldüğümü bilmiyorlar Pınar
Bilmiyorlar doğmadan ölmekte mümkün
Sana karışıp aktığımı söylemiyorum kimseye
Kırmızıyım diye
Hani şu cam şişedeki kırmızı ilaçlarım var ya
Onlar gibi işte
Siyahı siyah beyazı beyaz buraların
Pınar sakın onlara kırmızı olduğunu söyleme
Doğduğunu bilmesinler senin de
Şimdi şiddetinden sual olunmayan sancılar içindeyim
Ben hep sana gebeyim
Kırmızı, okunaksız ve kesik
Sen benim öyküm, sen benim en eski şiirim

VIŞNE BAHÇESİ- ANTON ÇEHOV

Sevde Gül Kocalar

“Ah çocukluğum benim, o lekesiz yıllar! Bu odada uyur, buradan bahçeye bakardım, her sabah mutluluk da uyanırdı benimle. Bu bahçe o zamanlar da böyleydi tıpkı, hiçbir şey değişmemiş. Beyaz, tüm beyaz! Ah, bahçem benim! Üzücü karanlık günden, soğuk kıştan sonra gençsin yine, mutlulukla dolusun! Göğün melekleri bırakıp gitmediler seni... Ah göğsümün üzerinden, omuzlarımdan şu ağır taşı kaldırabilsem, geçmişi untabilsen!” (1) diye iç çeker Lubov Andreyevna. Çünkü doğup büyüdüğü bu çiftlik, ağaçlarının arasında koşturduğu Vişne Bahçesi ellerinden yitip gitmektedir. Bir seyahat mi yoksa ülkesinde yaşanan çalkantılı dönemden kaçış mı bilinmez yıllardır kızı Anya ile birlikte Avrupa'dadır. Yıllar sonra bir Mayıs günü, Vişne Bahçesini beyaz çiçeklerin kapladığı en görkemli zamanlarında memleketine dönmüştür.

Vişne Bahçesi her şeyden habersiz hazırlanırken yaza, Çarlık Rusya'da derin değişiklikler gerçekleşmektedir. Çehov da bu eserde ağırlıklı olarak dönemin sosyal ve ekonomik problemlerine değinir aslında. Aristokrat bir ailenin yaşanan olaylardan nasıl etkilendiğine, yaşanan büyük çöküşü görmezden gelme gayretlerine dem vurur. Çehov, eseri 1903 yılında kaleme almış ve döneminde gerçekleşen özellikle ekonomik değişimleri bir “Vişne Bahçesi” imgesiyle betimlemiştir. Vişne Bahçesi, yazarın oyun türünde verdiği son eserdir. Başlarda yazdığı oyunların başarısız sergilenmesinden dolayı dilediği hazzı elde edemeyen Çehov, bir süre oyun yazmaya küser. Ancak “Martı”nın ikinci sahnelenmesinin ardından oyun türünde de adını duyurur ve tiyatro zaafına yenik düşerek -iyi ki- diğer oyun eserlerini de yazmaya koyulur. Vişne Bahçesi de bu gelen aşkla yazdığı oyunlarından sonuncusu olmuştur.(2) Sonuncusu ancak merkezine aldığı konu nedeniyle halkın en çok dikkatini çeken oyunlarından biri haline gelmiştir.

Dönemi ne kadar tarih kitaplarından algılamaya çalışsak da yaşananların bir ailenin yaşantısına nasıl yansıdığını, yani aslında olayın en temelini apaçık sergilemektedir Çehov. Tek tek karakterleriyle vurgulamaktadır. 4 perdelik eserin ilk perdesi Lubov Andreyevna'nın Avrupa'dan çiftliğe dönmesiyle başlar. L. Andreyevna, Aristokrat kimliğini en çok üstlenen karakterdir sahnede. Öyle ki cebinde kalan son parayla idare etmek yerine asla lüksünden ödün vermeyen, hatta gerekirse isteyene borç bile verebilen bir zengin gibi hissetmekte ve yaşamaktadır. Avrupa'da onunla birlikte olan kızı Anya ve çiftlikte kalan evlatlık kızı Varya annelerinin bu para tutamazlığını farkındadırlar ancak ona söz geçiremezler. Burada da aslında gençlerin yaşlılara göre olaylara daha gerçekçi yaklaştıklarını ancak yaşlıların durumu kabullenmekten kaçtıklarını gözlemlememiz mümkündür.

L. Andreyevna, evine döndüğünde birçok kişi çiftliğin geniş bir odasında onu ve kızını görmek için toplanır. Haliyle karakterlerin çoğunu birinci perdede tanımış oluyoruz. Gayev, L. Andreyevna'nın ağabeyi. Oldukça yaşlı ve çiftlikte yaşıyor. Her ne kadar çiftliğe L. Andreyevna kadar bağlı olsa da yaşanan çalkantılı durumu göremeyecek kadar hayalperest değil. Bu yaşlılığında onu asla yalnız bırakmayan ve uzun zamandır onu kollayan yaşlı uşağı Firs var bir de. Firs yıllardır bu ailenin köleliğini yapmasına rağmen değişen toplumsal sınıfları pek de önemsemeyen, efendilerine hala sadık bir uşak. Yaşa ise Firs'in aksine aristokrat sınıfın çöküşünü farkında, bu yüzden de efendilerine saygı konusunu pek de önemsemeyen çiftliğin genç uşağı. L. Andreyevna ile Avrupa'da uzun zaman geçiren Yaşa, yeniden oraya dönüp rahata kavuşmanın derdinde. Anne-kızı karşılamaya gelen Trofimov ise L. Andreyevna'nın 7 yaşında boğulan oğlu Grişa'nın genç öğretmeni. Genç ancak düşünmekten, yaşananlara kafa yormaktan yaşından çok daha yaşlı gösteren oyunun belki de en hassas karakteri. Aynı zamanda evin genç kızı Anya ile aralarında duygusal bir bağ var. Oyunda köylü olan, ancak giderek zenginleşen sınıfı temsil eden Lopahin de önemli bir yere sahip. Lopahin'in babası zamanında L. Andreyevna'nın büyüklerinin köleliğini yapmıştır. Ancak ülkede işler değişmiş ve parayı iyi kullanmayı bilen Lopahin karşısına çıkan fırsatları değerlendirerek zengin bir tüccar haline gelmiştir. Yine de bu kölelik meselesini sık sık gündeme getirerek "gün olur devran döner" göndermeleri yapar L. Andreyevna'ya. Ancak size sadığım mesajını vermeyi de ihmal etmez. Oyunun asıl meselesi de Lopahin'in konuyu açmasıyla oturur gündeme. Lopahin L. Andreyevna'ya daha geldiği ilk gün Vişne Bahçesi'nin açık arttırma ile satılacağını haber verir. Ancak Lopahin'e göre bunu önlemenin bir yolu vardır. Eğer vişne ağaçları kesilir ve oralara yazlıklar yapılırsa yazlıklardan gelen kira ile borçlar kapatılabilir. L. Andreyevna ve ağabeyi Gayev teklifi şaşkınlıkla dinlerler. Çünkü Vişne Bahçesi yörenin en önemli simgelerinden biridir. Öyle ki ismi ansiklopedilerde bile geçmektedir. Bu çıkış yolunu yok sayarak para mevzusu her açıldığında yaptıkları gibi konuyu değiştirirler. Lopahin söze sürekli girerek durumun ciddiyetini hatırlatsa da konu sürekli yok sayılmakta, laf bambaşka yerlere gelmektedir.

2. perde Vişne Bahçesinin yakınlarındaki bir kırsal alana açılır. Perde evin hizmetlisi Dunyaşa, genç uşak Yaşa ve mürebbiye Yepihodov'un sohbetleriyle başlar. Ardından sahnede Lopahin, Gayev ve L. Andreyevna belirir. Lopahin'in gündeminde hala Vişne Bahçesinin yerine yazlıklar yaptırma fikri vardır. Gayev ve L. Andreyevna ise açılan bu konuya karşılık kah gittikleri lüks bir restoranın pis masa örtülerinden bahsederler kah eve gidip bir parti bilardo oynamaktan. Ara ara işin ciddiyetini akıllarından atamadıkları vakit Gayev huysuz fakat zengin ninelerinden borç alabileceklerini söyler L. Andreyevna'ya. Öyle ya yıllardır borçları borçla kapattıkları gibi bu sorunu da borçla halledebilirler.

Genç öğretmen Trofimov ve L. Andreyevna'nın kızları da sahneye geldikten sonra Lopahin ve genç öğretmen arasında sert bir çekişme yaşanır. Bu kısma değinmek gerekir; çünkü Trofimov uzun bir tiratla bu perdede hatta oyunda derin bir iz bırakır.

ANTON ÇEHOV
VIŞNE BAHÇESİRUSÇA ASLINDAN ÇEVİRİ
ATAOL BODURANCITÜRKİYE
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YAYINLARI

Özetlemek gerekirse soyluların bilimden, romanlardan, kültürden bahsettiklerini ancak sorsanız çoğunun göstermelik olduğunu, birçoğunun eline kitap dahi almadıklarını; kibarlıktan dem vurduklarını ancak hizmetlilerine kaba davrandıklarından söz eder. İşçiye emeğinin karşılığını vermeyen bu sınıftan isim vermeden bahsederken ironik olan şudur ki L. Andreyevna ve diğer soylular anlatılanları hiç de üstlerine almazlar. Perdenin sonuna doğru herkes çiftliğe dönerken gerçekleri farkında olan Anya ve Trofimov baş başa kalırlar. Trofimov, Anya 'ya Vişne Bahçesindeki her daldan her yapraktan insan sesleri işittiğini söyler. Bu bahçenin kurulduğundan bu yana emek veren her bir işçinin haklarından bahseder Anya'ya. Başka insanların sırtından yaşamayı bırakmasını, bugünü gerçek manasıyla yaşamak istiyorsa kefareti ödemesi gerektiğini söyler. Ancak yıllardır süregelen bir yaşayış biçimine sırtını dönmek hiç de kolay değildir.

3. perde çiftliğin davet salonuna açılır. Tüm borca harca rağmen olan biteni yok sayma konusunda ustalaşmış L. Andreyevna; davetler vermeye, konuklarını ağırlamaya devam etmektedir. Evin yaşlı uşağı Firs ise gelenlerin artık soylulardan ziyade giderek zenginleşen işçi sınıfı olmasından yakınır, onların bile gönülsüz geldiklerini söyler. L. Andreyevna ne kadar keyfi yerinde gibi görünmeye çalışsa da akli kentten gelecek haberdedir. Gayev Vişne bahçesinin açık arttırmaya çıkmasını engellemek amacıyla ninesinden aldığı borçla kente gitmiştir. Davet sürerken Lopahin ve Gayev kapıda görünürler. Acı haberi L. Andreyevna'ya Lopahin verir. Vişne Bahçesi açık arttırma ile satılmıştır. Ancak Lopahin'in bir haberi daha vardır; Vişne Bahçesini kendisi satın almıştır. Yıllar önce dedelerinin köle olarak çalıştığı bu bahçenin sahibi artık Lopahin'dir. Önceki perde de Trofimov'un Anya'ya sözünü ettiği kefareti işte tam anlamıyla budur.

Son perdede oyunun ilk açıldığı dekor çıkar karşımıza. Ancak tablolar indirilmiş, eşyalar kolilere ve bavullara yerleştirilmiştir. Lopahin evin yeni sahibi olarak bir yandan kadehini yudumlamakta bir yandan toparlananları izlemektedir. Ara ara saatine bakarak L. Andreyevna ve ailesine trenin kalkış saatini hatırlatarak acele etmelerini söyler. Kendisi de kışı geçirmek üzere aynı trenle başka bir şehre gidecektir. Bu esnada köylülerden vedalaşmaya gelenler olur. L. Andreyevna ise her zaman olduğu gibi gelen köylüleri boş çevirmez ve bir miktar para verir. Ne kadar borca batsa da doğup büyüdüğü topraklardan ayrılırken bile halkın onu varlıklı olarak hatırlamasını istemesi çarpar bu sahnede gözümüze.

Herkesin bir yerlere dağılacağını geçen diyaloglardan çıkarırız. L. Andreyevna ve kızı Anya ninesinin yolladığı parayla Avrupa'ya dönmeye karar vermişlerdir. Varya çalışmak üzere bir başka çiftlikle anlaşmıştır. Gayev vatanını terk edemez ve kentte kendine bir iş bulur. Trofimov ise üniversite için Moskova'ya doğru yola çıkacaktır. Tüm bu konuşmalar sırasında Vişne Bahçesinden balta sesleri gelmektedir. Anya, Lopahin'e gidip evden ayrılana kadar kesimi durdurmasını rica eder. Nitekim L. Andreyevna seslere dayanmamaktadır. Herkes toplanıp evden çıktıktan sonra sahnede sadece L. Andreyevna ve Gayev kalır. İki kardeş birbirlerine sarılıp ağlarlar.

Çocukluklarını, anne ve babalarıyla olan acı-tatlı tüm anılarını bırakırlar çiftlikte. Anya seslenince onlar da çıkarlar evden. Kapıların kilit sesleri işitilir ve ardından yavaşça yaklaşan ayak sesleri: kapıda yaşlı ve hasta Firs belirir. Herkes onun hastalığı nedeniyle Yaşa tarafından hastaneye yatırıldığını zannetmektedir. Firs herkesin gittiğini anlar ve halsizce divana uzanır. Gayev çıkarken paltosunu giydi mi acaba diye seslice düşünür ve ekler: “Kimsem kalmadı. Yaşam geçip gitti, hiç yaşamamışım gibi.” Başkaları için yaşanan bir hayat elbette hiç yaşanmamış gibi bitmiştir. Uzaktan, Vişne Bahçesinden balta sesleri duyulur. Oyun her ne kadar acıklı bitse de aslında Çehov’un bunu komedi türünde yazdığını öğrenince şaşkınlıkla imkansız. Çünkü oyun sahnelenirken türü genelde dram olarak yayımlanmış. İnsanlar tarafından Rusya’nın içinde bulunduğu ağır dramı sergilediği düşünülmüş. Ancak Çehov’un aslında bu kadar da derin bir kaygısı olmamış bu oyunu yazarken. Amacı tamamen Aristokrat sınıfın içinde buldukları olumsuz şartlara rağmen, umursamaz ve gülünç hallerini yansıtmakmış.(3) Her nedense gülmekten çok hallerine acıdığımızdan bazı gerçeklere de kapanıyor gözümüz. Lopahin her ne kadar olumsuz bir karakter gibi görünse de aslında L. Andreyevna için gerçekten üzüldüğünü ve çabaladığını göz ardı etmek imkansız mesela; ama okur olarak onu çiftliğe el koyan kötü adam olarak görmeye hazırız. Tromifov için de benzer bir konu söz konusu; oyunun akli diyebiliriz onun için ancak ne yapmış bu akılla desek elimizde koca bir hiç kalıyor. Avare gezen ve sadece fikir adamı olarak kalabilmiş bir genç. Vişne Bahçesini anlamak için dönemin sosyal ve ekonomik yapısına ciddi bir hakimiyet gerekiyor. O dönemde yaşayan kesimin oyunu tam anlamıyla idrak edemeyerek onu dram olarak sahnelemesinde belki de dönemin buhranlı atmosferi etkiliydi. Gerçek sanatçıyı ise sanatçı yapan o atmosferde bile yaşananlara farklı bir açıdan bakabilmektir.

Deliriyor muyum Doktor?

Elif Kaymazlı

Deliriyor muyum doktor? Her şeyi açık açık konuşabilirsiniz benimle... Daha önce çok delirmiş insan görmüşsünüzdür; anlatın bana doktor. Neden delirir insan? İçinde biriktirdiği cümleler yüzünden mi? Neden insan hep içine atar o cümleleri? Neden haykıramaz çılgık çılgına? Zihnin her şeyi farklı odalara koyup sıkıca kilitlemesi ne acayip. Bir anahtarı yok mu oranın? Sahi insan delirince içindeki cümlelere ne olur, siz bilirsiniz.

Aynalara bakıyorum her akşam doktor, gerçek beni görmeye çalışıyorum. Sanki orada o boyutta başka bir ben var ve öylece bana bakıp duruyor. Aynanın derinliklerinde başka bir dünya var ve kimse onun hakkında konuşmak istemiyor. Neden Tanrı tarafından tek bir hayatı yaşamaya mahkûm edildik doktor? Bu dünyanın güzellikleri ya da çirkinlikleri nasıl makul geliyor insanlara? O aynadaki dünyada her şey sakin gibi nasıl da tahrik ediyor beni? Kır bütün aynaları içime gir diyor gibi... Hiç aynanın içine giren hastalarınız oldu mu doktor?

Aynadan kendimi alıp bazen denize açılan pencereye doğru yürüyorum. Pencereden görünen mavi gökyüzü dikkatimi çekiyor. Bulutların bu kadar mavi olmalarına şaşıyorum. Ayak parmaklarımın üzerinde yükselip gözlerimle gökyüzünde Tanrı'yı arıyorum. Beni görsün istiyorum. Bu yaşıma kadar aklımdan geçen hiçbir şeyi yapamadım. Yapabilmek için bana süre verir mi? Dünyayı içime alıp, baştan yaratmaya, kötülükleri bir derin kuyuya atıp iyiliklerle dirimsel bir şekle dönüştürebilir miyim?

Penceremin dışında bir dünya var, içimde de bir dünya ama ikisi arasında bağlantı kuramadığım bir uçurum var. Neden olur insan böyle doktor? Bazen bir nesneyi soyutlamaya çalışıyorum ne olacağını görmek için. Mesela bir duvar, ellerimle vuruyorum ama acıyor, kanıyor. Bir şeyden şüpheye düştüğümde, zihnimin sınır tanımazlığı, en tuhaf düşe bile inanacak hale geliyor. Zihin nasıl bir şey ki bana böyle oyunlar yapabiliyor doktor? Zihnimdeki dünyayla zihinsellik akımının öncüsü olabilir miyim?

Dışarıdaki dünya sanki kurşun kalemle çizilmiş gibi değil mi doktor? O kurşun kalemin neden silgisi yok? Kar yerine yağmur, dağ yerine deniz, kötülük saçan insanların yerine iyiliklere gebe bir insan resmi neden çizemiyoruz? Bazen Dionysos perilerinin karşısına çıkma gafletinde bulunan dilsiz bir Orpheus'a dönüşmüş olabileceğimi düşünüyorum. Bir yandan da kendimi Mona Lisa'nın şiş gözlü, kuşkucu, kendini beğenmiş bakışı gibi hissediyorum.

Biliyor musunuz doktor? Kendi kendime çok konuşuyorum ben. Kendi kendime konuşmaktan gündelik hayatın akışı içinde her şeyi kaçıyormuşum gibi geliyor. Bu yaşadığım dünya da sanki bir resmin içine hapsolmuş gibiyim. Bu resmin içine yağmurlar yağmaya, soğuklar gelmeye başladığında, kendimi eski bir destanın kalbi kırık kahramanı gibi, yitirdikleri ve özledikleri yüzünden delirmiş, kendinden şüphe duyan bir sefil gibi hissediyorum. Yağmurlu, soğuk havalar içimde ve beni Bernini'nin baygın Azize Teresa'sı gibi ağlak bir sarhoşa dönüştürüyor. Benim resmim de neden bitimsiz güneşli bir hava yok doktor?

Neden sen böylesin diyorum kendi kendime. Hep içerdesin. Neden kendinle özlemini çektiğin dünya arasına buz gibi bir cam koyuyorsun? Uzak sayılmayacak bir yerden ama çok derinlerden sessiz ve gözyaşsız bir ağlayış içindeyim. Ben neden böyleyim doktor?

Gece olunca sırtım duvara dönük, sandalyeye oturuyor, dirseklerim masaya dayayıp, başımı avuçlarımın arasına alıp kimseye okutmayacağım hüzünlü hikâyeler yazıyorum. Bir yandan da yüzüm karalığın boşluğunu dövüyor. Kısa tırnaklarımı kanatırcasına hayatı kazımaya çalışıyorum. Hayat sana nasıl görünüyor doktor? Bu hayat insanları neden delirtiyor?

Neden üzerime geçirdiğim kıyafet kendim gibi, ruhum gibi, korkularım gibi, hikâyelerim gibi, bakışlarım gibi sessiz sedasız karanlık bir cadde? Deli olduğumun farkında mı değilim sizce? Ya da çok mu seviyorum deliliği ondan mı fark edemiyorum?

Kendi içimdeki geceye kimselerin göremediği Tanrı'yı saklıyorum ben. Bana seslendiğini duyuyor ama anlayamıyorum. Size hiç seslendi mi doktor? Gözlerinizin rengi gibi umutlar dağıttığınızı söylediler, ondan geliyorum hep size... Var mı bana verecekleriniz haplardan başka? Bu haplar beni çok uyutuyor doktor. Aklımı yerinde tutacak bir şeyleriniz yok mu?

Mesela çok da şarkı bilirim ben... Ben delirince o şarkılara ne olacak? Beynimden nota nota alabilir misiniz? Belki sizin sevdiğiniz şarkılarda vardır arasında... Sever misiniz şarkıları? Geçen ay dilini hiç bilmediğim bir şarkıcının sesine âşık oldum ben... Sabah akşam onu dinleyip durdum. Eleni Vitali'nin Gramma Kai Grafi şarkısıydı.

"O bir aşk şarkısı."

"Aşk şarkısı olması dinlememe bir engel mi doktor?"

Şimdi bir dağa çıksam bağırırsam avaz avaz "Seni seviyorum" diye karşı dağdan aynı ses bana geri döner. İnsanlara ben ne yaptım ki, beni böyle delirtiyor.

"Birisine mi âşık oldun"

"Âşık olmak için bir şahıs mı olması gerekiyor doktor? Aşk iki kişilik diyor bir şair ama sizin karşınızda sadece ben varım doktor ve delirmek üzereyim.

"Bir şair de aşk deliliktir" diyor.

"Bu şairleri boş ver doktor ben deliriyor muyum?"

Gözlerim sanki benim gözlerim değil. Bir duvarın içine oyulmuş yuvarlak bir delikten bakar gibi bakıyorum her şeye... Hani bazı anlar vardır ya içini birden bire korkunç bir sessizlik kaplar, işte o sessizliklerde boğuyorum kendimi... "Eğer Tanrı seni bu hale getirdiyse" diyordu Binbir Gece Masalları'ndaki bilge kahin "Öyle kalmalısın! Ama eğer geçici bir büyüyle bu hale getirildinse, o halde eski haline geri dön!" Dönemiyorum doktor... Beni eski haline geri döndür. Bu büyüü üzerimden söküp al. Hap istemiyorum çok midemi bulandırıyorlar doktor, başka bir şeyiniz yok mu? İyileştirip hayata tutunacak bir şeyler diyorum size...

"Âşık olun"

“Kime! Şimdiki zamanda aşk mı kaldı. Aşkı bedenlerini yatıştırıcı bir şey olarak görüyorlar. Ben öyle aşk istemem doktor. Benim bedenimde değil ki sorun zihnimde dönüp dolaşanlar hiç susmuyorlar. Susturun onları doktor.

“Gerçek öykün tökezlediğin taşa yazılı eğilip bakmalısın” diyor sevgili Aslı. Ne kadar eğilsen de göremiyorum. Neden göremez insan doktor. Neden siz de beni suskunluğunuza asıyorsunuz? Ben konuşun diye geldim. Beynimin içinde neler oluyor? Neden olmazı düşünüp duruyorum?

“Olmaz olan ney?”

“Olmayacak olan doktor?”

İnsanların kaderlerine karşı değişmez sonuç neden hep yenilgi? Bedeni simsiyah saran bir yenilgiden bahsediyorum size. Yenilmiş olmam her şeye boyun eğeceğim anlamına mı geliyor? Bu düşünceler beni neden esir alıyor? Deliriyor muyum doktor? Ah doktor! Yalnızlık yüzünden, sevgisizlik yüzünden, sevilmemişlik yüzünden anlaşılmaşlık yüzünden ruhumda derin yaralar var. O yaraları ne iyileştirir doktor? Bunların hepsinin doğru olabileceği gibi delirmenin geçerli sebebi asla olmadı. Bilmiyorum belki de oldu farkında değilim.

Bazen kulaklarıma olmadık şeyler fısıldayan sesiniz geliyor. Sanki o ses beni yoldan çıkarmaya çalışıyor. Beni olmadık şeylere inandırmaya çalışıyor. Mesela havaya tuhaf bir koku yayıyor Yunan trajedilerinde duyulan ‘imkânsız aşk’ kokusunun aynısı gibi... Bazen her şeyin yolunda gittiğini düşünürken birden her şeyin birbirine girdiği bir trajedi gibi...

On altı yaşındaydım doktor, annem bir gün bana “Sen ne kadar çirkin bir kızsın, sesin de karga gibi, benim gibi neden güzel değilsin sen” demişti. O gün koşarak odama çıkmış kilitlemişim kendimi. İki gün boyunca da açmamıştım kapısını. Aynaya bakmış bakmış ağlamıştım. Rüyalarım da aynalar görmeye başlamıştı. Rüya da ayna görmek ne demek doktor?

Onunla ilk karşılaşmam da aynada oldu. Ilık bir eylül sabahıydı. İlk başta geceden kalma bir kabus sandım ama bana devamlı sesleniyordu, duyuyordum. Devamlı bir dua okuyup adımı tekrar ediyordu. Nefesimi tutup yorganın altına saklandım. Ses “Sen benden saklanamazsın” diyordu. Ne olur Allah’ım aynanın ardındaki ses bu tarafa gelmesin diye yalvarıyordum. Bana seslenen sesin aynadan elini gördüm. Solgun, beyaz, buruş buruş bir eldi. Saçlarıma dokunmaya başlamıştı. Başım ağrıyordu ne olduysa bir anda geçivermişti. Sanki sihirliydi elleri...

Şimdilerde rüyamda hep kendimi görüyorum. Uzaklara bakarken öldüğümü... Mezarımı kazıplarının sesi geliyor kulaklarıma. “Ne kadar gençti. Kendini neden uçurumdan attı ki” diyorlar. Başka bir ses de “Hayatın ortasına düşmek için atlamıştır belki” diyorlar. Uzaklara bakarken gözlerimi iyice kısınca uçurumun farkına varmamışım diyorum. Kimseler duymuyor beni. Sonra bir tabut görüyorum. Tahtalarında kırmızı lekeleri var sanki, parmağımı dokunuyorum, kan bulaşıyor. Benim kanım mı yoksa doktor? Öldüm mü ben? “Doldurun tabutun içine bütün yazdıklarını, hikâyeleriyle gömeceğiz onu” diyorlar. “Ben kırmızı pabuçlarını giyemeyen, bacaklarımdan bir türlü doğuramadığım çocuğumla gömülmek istiyorum” diye bağıyorum, duyuramıyorum. Etrafta bir şey arıyorlar sanki. Üvey annemi başucumda ağlarken görüyorum, orospu kırmızısını yine sürmüş dudaklarına, bari ben ölürken sürmeseydin.

Mezarımı derin derin kazıyorlar. Annemin mezarını olduğu coğrafya ya gömün beni diye bağırarak elimi uzatıyorum doktor. Elim bir müddet havada asılı kalıyor ve sonra birisi elimi tutuyor. Gözlerimi uzaklardan alıp elimi tutana bakıyorum. “Elleriniz ne kadar yumuşakmış” diyor. Konuşmaya başlıyor “Kaç aydır buradayız, her sabah gelip burada birilerine bir şeyler anlatıyorsunuz. Bu sabah da ben dinlemek istedim. Ben doktor falan değilim. İkimizde bu hastanede yatan delileriz. Evet, siz delisin, ben de... Siz yazarak delirmişsin herhalde, benimkisi ayrı hikâye... Bu kadar hikâye nasıl uydurur insan. Siz bir yazarsın herhalde. Bir ara çok kitap okurdum, hikâyelerdeki insanları gerçek hayatta bulamadığım için bıraktım, ondan biliyorum. Yazarlar biraz deli derlerdi de inanmazdım. Bu kadar cümleyi nerden buluyorsunuz? Sizin kitaplarınızı okumak isterim. İyi bir yazar olduğunuz kesin.

İyi bir de delisiniz ha ha haha...

ERCAN KAPLAN

MAYIS GİBİ YA DA EPILOG ŞEYSİ

Geçti boynuma yokluğun ilmek ilmek
izlerin kan revan
her yanım delik deşik.
Yokluğun hükmü nedir ki?

Gittim kuytu ormanlar içine
yürüdüm doğanın kalbine
bulmak için senden bir iz.
Aşk onaysızdır. Yol dediğın nedir ki?

Umut: Yine orada bulabilmektir seni
yahut aşk ilk Truva Atı'dır bunu bilmek gerek.

s
o
n
r
a
s
l
a
y
n
l
i
ş
t
e

kum saati akmaya başlayacak
mayıs gibi.
Gerçek, gerçekte nedir ki?

The image features a central composition where a book is open at the bottom, with a glowing diamond-shaped frame (rhombus) superimposed over it. The frame is composed of multiple white lines. The background is dark, filled with a field of stars and nebulae, with a prominent bright starburst in the upper right. The text 'FANTASTİK EDEBİYAT' is centered within the diamond frame.

FANTASTİK
EDEBİYAT

Masalın Kötü Perisinin Gözünden: Malefiz

Nur Yüksel Öztürk

Bir klasik haline gelen "Uyuyan Güzel" masalının kötü karakteri olan perinin gözünden bakmaya ne dersiniz olaylara? Cevabınız "Evet, olabilir." ise buyrun sizi bu büyülü dünyanın kapısından içeri alalım. Malefiz filmi her şeyin başladığı yer olarak adlandırılabilir. Burada büyücü kadının aslında peri tarafına, barışçıl orman krallığında upuzun kanatları ve koca boynuzlarıyla mutlu mesut ve çocuksu masumiyetine şahit oluyoruz.

İnsanoğlunun hırsı, istilacı ruhu ve her şeye sahip olma isteği Malefiz'i duygusuz bir cadıya dönüştürüyor. Film " kötü oldum ama neden?" sorusuna orta dünya haliyle cevap veriyor adeta. İletişim ve sevginin her şeyin üstesinden gelebileceğini öğreniyoruz.

Robert Stromberg tarafından yönetilen fantastik film 2014 yapımıdır. Başrol oyuncusu olan Angelina Jolie'nin oyuncululuğuna bir kez daha hayran kalmamak elde değil. Genç prenses ise Elle Fanning oynarken kendisine kadroda Charlto Copley, Miranda Richardson, Sam Riley, Kenneth Cranham gibi tecrübeli oyuncular eşlik ediyor.

Barışçıl bir orman krallığında büyüdüğü için huzurlu ve mutlu bir hayata sahip olan Malefiz, görkemli siyah kanatlara sahip güzel, saf ve genç bir kadındır, ta ki bir zamanlar inandığı adam olan Stephan topraklarının düzenini tehdit edinceye kadar... Acımasız bir ihanete uğrayan o saf kalbi taşa dönüşür. Aurora'yı 100 yıllık bir ölüme mahkum etmesi de tüm bu çektiği acıların sonucudur.

İçinde ki ihanet duygusuna, sertleşen kalbine rağmen bir Elf olarak çizildiği için zaten kötü olması mümkün değil, her şeyi savunma ve koruma amaçlı yapıyor. Bir de olaylara kötü tarafından bakmak, onu kötülüğe inen sebepleri sorgulamak da gerekir. Senaryo yazarının bir kadın olduğu filmde 'kadın dayanışması' gözden kaçmıyor.

" Nefret ve intikamımın içinde öyle kaybolmuştum ki. Kalbimden kalanı da sen çaldın. Şimdi ise seni sonsuza dek kaybettim."

FANTASTİK HİKÂYECİLİĞİN GELENEKSEL BİÇİMLERİ: EFSANE ve DESTANLAR

Achilles Valentin

Kuşaktan kuşağa aktarılan söylenceler genel olarak destan ya da efsane olarak isimlendirilir. Mitlerle aralarındaki fark, efsane ve destanların mitlere göre daha az doğüstü olaylara yer vermeleridir. Çoğunlukla gerçek coğrafyalarda geçen olaylara ve gerçekten yaşamış kişilere dayanır.

Destan genellikle bir kahramanlık hikâyesini veya bir olayı anlatan, koşma biçiminde, ölçüsü on bir hece olan halk şiirini anlatmak için kullanılırken efsaneler ise; eski çağlardan beri anlatılagelen kişileri, olayları konu edinen hikâyelerdir. Tanım olarak bakacak olursak destan; geçmişte bir milleti derinden sarsmış bir olayın (savaş, göç, kıtlık vb.) ya da kahramanların yiğitlik ve olağanüstülüklerinin anlatıldığı uzun manzum metinlere denir. Destanlar, savaşçı topluluklar ve bir lideri ya da reisi olan toplumlarda daha çok görülür.

Destanlar doğal ve yapma olmak üzere ikiye ayrılır. Doğal destanlar anonimdir. Çoğunluğu sözlü gelenekte oluşmuş ve daha sonra bir destan şairi tarafından derlenmiştir. Üç aşamadan oluşur. İlk aşamada olayın yaşandığı evredir. Bu evrede halk tarafından anlatılmaya başlanır. İkinci aşamada ozanlar tarafından saz eşliğinde manzum olarak söylenir. Üçüncü aşamada ise aydın ve güçlü bir şair tarafından çeşitli söylence farklılıkları tespit edilir, derlenir ve yazıya geçirilir. Doğal destanlar için ünlü Türk destanları; Alp Er Tunga, Oğuz Kağan, Ergenekon ve Türeyiş destanlarını gösterebiliriz.

Yapma destanlar ise ilk söyleyeni belli olan destanlardır. Dante'nin İlahi Komedyası, Nazım Hikmet'in Kuvayı Milliye destanı ve Mehmet Akif Ersoy'un Çanakkale Şehitlerine isimli destanı yapma destanlara örnek olarak gösterilebilir.

Efsane; Bir olayı gerçekten olmuş gibi olağanüstüleştirerek yıllarca nesilden nesile anlatmaktır. Latince karşılığı olan 'Legenda' kelimesinin dilimizdeki karşılığı okumaktır. Efsanede anlatılan olaylar bazen hayali olabilir. Ama efsaneler çoğunlukla gerçek olaylara ve gerçekten yaşamış kişilere dayanır. Ancak bir abartı söz konusudur.

Bu öykülerin çoğu kahramanca işler yapmış kişilerle ilgilidir. Örneğin Kral Arthur ve şövalyeleriyle ilgili birçok öykünün kaynağı efsanelerdir. Gerçek bir kişinin yaşamına dayanan Köroğlu adlı halk öyküsü de çeşitli efsanelerle karışmıştır.

Destanlardaki olayları tarih sayfalarında bulmak mümkünken efsaneler için bu her zaman söz konusu değildir. Destanlar milletlerin yaşadığı önemli olayları konu alır. Bir olayın destan olarak kabul edilebilmesi için eski devirlerde ortaya çıkması ve aradan bir zaman geçtikten sonra meydana gelmesi gerekir. Efsanelerin oluşması için ise uzun bir zaman geçmesi gerekmez. Efsanelerin bazılarında kutsallık olmasına karşın destanlarda kutsallığa pek yer verilmez. Burada Türklerin İslamiyet'i kabul etmesinden sonra İslami motifler eklenen Oğuz Destanı için bir istisna parantezi açmamız hatalı olmaz. Benzer efsaneler dünyanın her tarafında anlatılırken destanlar milletlere özel anlatırlardır.

Destanlar içlerinde olağanüstü olaylara yer verseler de genellikle gerçek dünyaya ait konuları ele alırlar. Temelinde yatan duygu kahramanlıktır. Olayların geçtiği yerler günümüz coğrafyasıdır. Destanlar uzun ve geniş içerikli eserlerdir. Efsaneler ise destanlara göre daha kısa ve insanların inanmak istedikleri bir olayı konu edinirler.

Bir önceki yazımızda mitlere değinmiştik fakat yukarıda anlattığımız destan ve efsanelerin özelliklerinden sonra mitlerin temel özelliklerini bir kez daha hatırlamakta fayda var. Mitler bu dünyanın üstünde bir dünyada, öyle olduğuna inanılan konu ve kişileri ele alır. Mitlerin temelinde; dünyanın, insanların ve hayatın varoluşu anlatılır. Hikâyelerin geçtiği yerler masalsi coğrafyalardır.

Farkları olmasına rağmen destan ve efsanelerin benzerlikleri de vardır. Öncelikle anlatılanlar, anlatılan zamandan çok önce meydana gelmiştir. Kahramanlar, tanrı ve tanrısal güçlerle insanlar arasında köprüler kuran kişilerdir. Her iki tür de günümüz coğrafyası olarak tanımlayabileceğimiz yerlerde ve gerçek dünyada geçen olayları anlatır. Yaşanmış olaylara sonradan eklenmiş yan hikâyeler barındırırlar. Son olarak da efsane ve destanların geçmiş dönemlerde birçok bakımdan gerçek olarak kabul edildiklerini söyleyebiliriz.

Kaynakça

Mehmet Ünal Taşpınar: Efsaneler/Söylenceler 2.Kitap

Fantastik Dünyanın 5 Kötü Karakterinin Unutulmaz Sözleri

Nur Yüksel Öztürk

1) Joker

Joker, çizgiroman kahramanı Batman'in en büyük düşmanıdır.

" Biliyor musun neyi farkettim. Her şey plana göre gittiğinde kimse paniklemiyor. Plan korkunç olsa bile."

2) Lord Voldemort

J.K. Rowling tarafından yazılmış Harry Potter serisinin ortaya çıkma nedeni olan kurgusal karakter.

"Affedilmek mi istiyorsun? Ben affetmem. Ben unutmam."

3) Thanos

Marvel'ın en büyük yapımlarından biri olarak kabul edilen Avengers, Marvel'ın en tehlikeli karakterlerinden biri olan Thanos'dur.

"İnanmadığım tek şey, her şeye rağmen, bütün çabalarım ve işlediğim onca günaha rağmen... hâlâ yalnız olduğum."

4) Kırmızı Kraliçe

Kızıl Kraliçe, Lewis Carroll'un fantastik romanları Alice Harikalar Diyarında ve Aynanın İçinden'de adı geçen bir karakterdir.

"Ayrıca, kelimeler yalan söyleyebilir. Onların ardındakini gör."

5) Freddy Krueger

Rüyalar aleminde var olan Freddy Krueger gerçek dünyadaki insanları öldürebilmektedir.

"Bir iki freddy içeri girdi

Üç dört hemen kapıyı ört

Beş altı freddy yolda kaldı

Yedi sekiz uyumazsak sınavı geçeriz

Dokuz on uyuma artık son"

“HUBAN SEDA ARAS Aşkın Senfonisi”

Aşk,

Her faninin dilinde, herkesin çok bildiği ama hiç tanımadığı ŞEY! Hani küçük bir çocuğun elinden uçan balonu kaçar da yakalamak için koşar durur ya, o çaresizliği bir türlü kabul etmeyişidir aslında! Onu tekrar yakalama ihtimalidir, olur olmaz paranoyaların sebebidir. Yok yere tikanır boğazında nefesler; çığlık atmak istersin, ama susar kalırsın. Öyle elini uzattığında tutarsan da olmaz. Sürekli düştüğün bir rüyada, bir şeylere tutunabilme inadadır. Her şeye rağmen, "Bir ihtimal daha var o da ölmek mi dersin?" diye haykırınca Senar; "Vuslatın başka alem sen bir ömre bedelsin!" diye dik durabilmektir.

Direnmek istersin, ama benliğinin derinliklerinde bir yerde çökmeye başlarsın farkına varmadan. Masum, naif ve çokça çocukça suretlerle istila edilirsin, korkma! "Bir ihtimal daha var." Çırlıçiplak bırak kendini, boş ver kanatların olmasın. Düşsen ölürsün, kalsan zaten yaşanmaz.

"Ne o, ağustos sıcağında çorap mı giyiyorsun ayaklarına? Farkındayım çok terliyor avuç içlerin. O yüzündeki istemsiz gülümsemelerde neyin nesi? Biliyorum, takvimler geri sarmaya başladı. Dünlerin peşindesin. Sahi hangi dünde kaçırmıştın o sapağı? Sakin ol, uzat elini!" diyen bir ses yankılanmaya başlar.

Önceleri sadece bir sestir. Birkaç güzel söz, ama hep garip bir his... Sonra bir anda bir titreme gelir, gözlerini ovuşturup odaklanmaya çalışırsın baktığın her neyse... Çarparsın hayatın duvarına, bağırış çağırış isyanların yankılanır damarlarında. Soğumaya başlarsın yavaş yavaş ve çekilir ayaklarının altından dünya. Bir şeyler akıp gider, neyin olduğunu bile anlamazsın ama sanki kötü bir haberin geleceği hissi gibi çöker içine mahzunluk. Yutkunur durursun. Anlatmak istersin uzun uzun, aynayla konuşsan deli derler. Yaftalamak genlerimizde var sanırım. Aynanın yerinde olup karşında duramamış ama seni yaftalar işte, senin olduğunu sandıkların. Kalabalıkların arasından bir ses seçersin ya da bir kurban. İşte o an, engelleyemediğin çekim etkisine takılır bir şeyler. Önceleri, yok canım daha neler diye tekrarlar durursun. Aslında, artık yapılacak bir şeyin kalmamıştır. Pusulasız kalırsın denizin ortasında.

Ne zaman girdin kalbime habersiz, yüreğim ne zaman kabul etti seni, diye düşünmeye başlayınca; kalbinin mezarlıklarına birisini daha gömeceğini hissedersin. Bir kara çalısın aşk mezarımda, demeye başlamadan önce, başka olduğunu iddia eder karşıdaki. " Ben öyle değilim! Düşsen tutarım, dağılırsan toplarım." diye her söyleminde inanmaktan başka çaren yoktur. Sevilmenin, sevmenin mutluluğunu ve sonunun acı olduğunu bile bile yaşarsın. Acıların kadını olduğun geçmişteki günleri silersin aklından. Mantığın sürekli bunu bize yapma, diye yankılanırken sen onu değil, kalbini dinlersin. Çünkü hala "bir ihtimal daha var" diyordur Senar. O ihtimale tutunursun çaresizce, hayatındaki imkânsızlıkları göz ardı edip zaman yaratırsın karşıdakine. Bu hislerle sevdiğin adama bağlanırsın, en azından ben öyle yaptım. Hayatımdaki yanlışların büyüklerini, sevmenin sevilmenin hazzını, vuslat beklerken ayrılığın sancısını bağlandıktan sonra yaşadım. Yine de tutunursun bağlandığın adamın sözlerine.

Mesela "Bitecek diye başlanılmaz bir ilişkiye." dediğinde haklı olduğunu bilirsin. Oysa "Bile bile yandı yüreğim, yandı söndü yüreğim." der, şarkının sözleri. Yine de, "Bitmesin diye dualar ettiğin her an sona biraz daha yaklaşırsın, üstelik ışıktan da hızlı!" sen içinde olan duyguların karmaşası ile aşk yaşadığını sanırken ve gülüşüne içinden kamyon arkası yazılar dizerken o, "Bırakmayacağım." demesinin ağır yükü altında kalmaya başlar. Çünkü imkânsızlıklar imkân doğurmaz her zaman. Şair "Ben imkânsız aşklar için yaratılmışım." Dese de inadına sen ayrılığı solumaya başlarsın, ciğerini yakan bir kıvamda. Ve gün gelir, göz yaşları eşliğinde karşılıklı konuşmalar yapılır. Düşünürsün ben ayrılıkların şairi değilim ki olsam kolaydı terk edilince yazması dörtlükleri...

Sonunda:

"... Kendine iyi bak!

Hoşça kal, gözümün nuru..."

cümleleri ile biter ilişki. Bilirsin ki "Kendine iyi bak denmez saçma" diyordur Candan... Gidişlerin en zor anıdır "Hoşça kal, Gözümün nuru" diye uğurlanmak. Üstelik Ahmet Kaya çalışıyorsa fonda, "Sen bir suydun sen bir ilaçtın" diye ve gitmek istemiyorsanız bir adım öteye, ama yine de mecbursanız gitmeye üstelik çaresizlik bir kanser gibi sarmışsa ruhunuzu dünyadan daha ağır gelir bu gidiş!

... Titrerken vücudunuzun her zerresi "Gitme" diye, karşınızdakinin sessizliği daha da derinden etkiler. Oysaki; "Gitme" demesi yetecektir kalmanıza. Başlar Müslüm Baba, "Gidersen geriye dönemeyeceksin, Bir daha yüzümü göremeyeceksin, Aşkından ölsemde bilemeyeceksin. Ne olur sevgilim bir gün daha kal" demeye! Yine de karşınızdaki o iki hecelik kelime gelmez, içinizde bangır bangır yankılanan şarkıdan bir haber...

Zordur; yüzünüzün güldüğü her an için minnetar olduğunuz, hayatınızın en önemli yerine koyduğunuz insana "kendine iyi bak" ile veda etmek. Bilirsiniz, zaten hayatın çıkmazına sıkışmış olan insan sizsiz iyi olmayacaktır. Bu duygularla terk etmek zorunda kaldığınız kişiye geri dönme ihtimaliniz de yoksa, bırakın yıkılsın barajlar göz pınarlarınızda...

Oysa kimse ayrılmak için başlamaz hiç bir hikayeye, sonunu bilseniz de bir umut yeşerir benliğinizde belki bu sefer bitmez diye... Her gün yeni bir şevkle kalkarsınız umutlarınızı sağlam tutabilmek adına. Yine de, dünyanın değişmeyen düzeni hazin sonu getirir önünüze... Başka bir şarkı ise; "Dünya'nın düzeni böyle, öyle bir geçer zamanki, dediğim aynıyla baki..." demektedir.

"Hoş geldin"lerle başlayan, "Seyirlik değil ömürlük olsun" diye dualar ettiğiniz, "Hoşça kal, gözümün nuru hoşça kal" olarak bitirdiğiniz her ilişkiyi eklersiniz arabeske bağladığınız duygularınıza tercuman olan şarkıda da dediği gibi "Bir kara çalı gibi aşk mezarınıza"...

Murat Orçan Kitap İnceleme

Büyük Hayaller ismi gibi umudun büyük tutulması gereken bir metin. Konusu sıradışı olsa da edebiyatla, müzikle ve bir dönemin popüler sanatlarıyla iç içe samimi bir yazım.

Baş karakterimiz Francis aslında kişisel eğitimini asla tamamlayamamış türden bir adam. Çocukluğundan itibaren biraz aval çokça hayalperest birisi. Diğer karakterler yabancı isimlerde olsa da hepsi tanıdık. Carl gibi hayallerimizi yıkan gerçekçi veletler hayatımızın her alanında mevcut. Diğer karakterlere "No Country for Old Men" gibi filmlerde rahatlıkla tesadüf edebiliriz.

Konusundan ziyade alt metni benim için etkili oldu Büyük Hayaller'in. İlk 60 sayfalık hayalle gerçeğin bir arada tutulduğu kısımda bana göre kitabın tamamında yer alan bunların hangisi gerçek hangisi hayal fikrinin ince ince işlenmiş olduğunu gördüm. Biz belki de tüm olan biten bir Sara nöbetinden sonra hayal olarak görebildik veya bütün bu olanlar olduğu gibi yaşandı. Sıradışı karakterler hayal olduğu izlenimini aslında bir adım öne çıkarıyor. Bir kitabın arasına koyduğu notla hayatına sülük gibi yapıştığı Doktor, aslında hiç tanımadığı aşkı Elsa, yolda karşılaştığı ve ismi rüyadaki aksi ihtiyarla aynı olan Daniel gibi birçok karakter bizim aslında hangi dünyada olduğumuzu sorgulatmamızı sağlıyor.

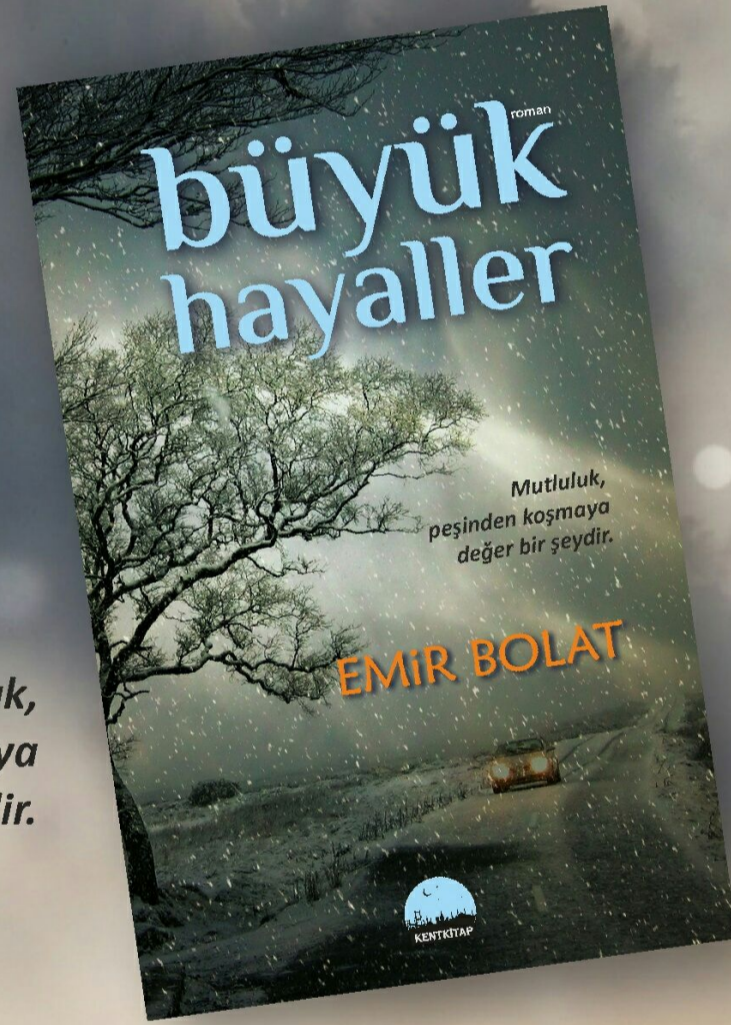
büyük hayaller

roman

EMİR BOLAT

Mutluluk,
peşinden koşmaya
değer bir şeydir.

Özenle düşünülmüş, alt metni sağlam yan karakterler bile kendi içinde tutarlılık gösterirken okuyucuya da işini kolaylaştırıcı bir yazım sunuyor. "İri Adam" ile kötü bir olayın başlangıcını görebiliyoruz mesela. Kış temasıyla hayatının bir basamak daha farklılaştığını görebiliyoruz. Çocukluk rüyasına ulaşmaya çalışırken yaşadığı absürt olaylar da bunların bir hayal-gerçek karışımı olduğu izlenimini destekliyor. Bu kadar tessadüfün bir arada olması mı yoksa gözümüzdeki dev Amerika hayalinin yıkılması mı okuyucuya daha ağır gelecek bakalım.

Siyasi temelinin yavaş yavaş damarlarımıza enjekte edilmesiyle kendimizi bir anda bir çatışmanın ortasında buluyoruz. Bazen de detaylardaki ayrıntıların ne kadar ince düşünülmüş olduğunu gördüğümüz enfes bir metinle karşılaşıyoruz.

Bazı yerleri okurken Chris Cleave'nin Küçük Arı'sı aklıma geldi. Vikipedi, tanıtımı için tek paragraflık şöyle bir tanım yapmıştı: Küçük Arı, Chris Cleave romanı. Yazar, trajik bir konuyu okuyucuya, ajitasyona yer vermeden fakat olayın ciddiyetini de unutmadan yer yer alaycı, esprili bir üslupla aktarmıştır. Bu tanım Büyük Hayaller ile kendi iklimini yaratan yazar Emir Bolat'ın bu kitapta bize sunduğu iyi bir kitap olabilme basamaklarını nasıl kolayca aştığını anlamamızı sağlıyor.

İçinde bolca müzik ve kara kış olan enfes bir roman okumak üzeresiniz. İyi okumalar.

M. I. ÖYKÜ R. O.

Ömer Kaya Suskunluk Mikro Öykü

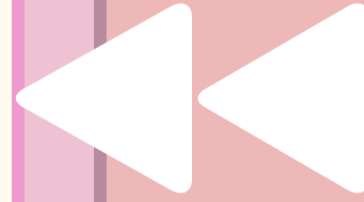
"Neler değişti, ne çok savrulduk değil mi?" diye sorunca bunlara onun sebep olduğunu, ondan nefret ettiğini haykırmak istedi. Bir kez olsun seçmeden kelimeleri dökmek için... Yapamadı; bir daha gelmeyeceğinden ölesiye korktu. Kalkarken yanından "Doğruymuş." dedi. "Hep söylerler ya, hayat devam ediyormuş sahiden. Sen de devam etmelisin..." Gözden kayboluşunu izlerken söylemediklerine bin pişman olmuştu.

ottobin

Aynur Türk Tereddüt

Bir film karesinden 'replikle' başlamak istiyorum:
Şurada yatanları görüyor musun? Eliyle karanlığı işaret ederek, eğer canlanacaklarını bilseler ve 'bir an' kadar kısacık zamanları olsa ne yaparlardı biliyor musun?
Çok düşünme! Ben söyleyeyim:
Senin 'şimdi', yapsam mı-yapmasam dediğin şey için, mezarlarından kalkar "sevişip" giderlerdi.

Ozan Kara Kedi Karalar

Üzüncü Teyze' nin kırkı dün çıktı.
Kediler mahalleyi terk ediyor.

Melek Aktaş Zaman Yığını

“İstemem yaşamak için
Başka neden
Tek elime dokunsun
Bir yağmur bir de sen”

Sanki bir adım daha uzakta olsan varamayacakmışım gibi yanındayım. Son nefesim, son kalp atışım dizine düşmüş, gerçekleşen bir düş geç de olsa. Yüzüne bakmaya bile halim kalmamış ama saçlarını görüyorum kısa bir süre zarfında. Saçların, bir düzlük günbatımında. Ama bunu sonra konuşuruz, belki de gündeğümünde. Omzumda geçen zaman, geçmeyen zaman, altında kaldığım, kanadığım ve kanattığım onca zaman. Hepsini yükledim zor bela vardım yamacına. Hiçbir şey söylemedin başını eğip bakarken bana. Başının eğimine aşık oluyorum ben böyle anlarda ama sana bunu hiç anlatmayacağım. Anlatacak halim yok sen bunu anlıyorsun yüzüme dokundukça. Parmakların uzun zamandan sonra bana dokunuyor kaldığı yerden. Soluyorum dizinde nefes alıyorum, veriyorum, ödülü oluyor yaşamının kokun. Parmak uçların ama sadece uçların soğuk, su içtiğin bardağı daha yeni elinden düşürmüşsün gibi. Arkada bir şarkı çalıyor, güzel günleri vadeden. Şarkıya eşlik etmeye başlıyorsun, bir şarkıya ancak bu kadar güzel eş olunabilir lütfen hiç susma.

Talihsizlerin Tarihi

Hatice Hamarat

Hiçbir şey bitmezdi, başka bir forma bürünür var olmaya devam ederdi. Yaşam devam ederken sonlanan bir ümit var mıydı?

Bir yerlerde varlığımın düşünülüğünü umut ediyordum. Yapış yapış hüzün kokarken, hem de yalnızlığın kasvetli bileklerine geçirirken hazzıma sakladığım kelepçeleri. Birileri tarafından aşkla özlenmiş olmayı özlüyordum. Talih... Ne tuhaf bir kelime. Payımıza düşenler bir zaman acıttıklarımız ve payıma düşeni almayı bekliyordum herkes gibi yarım bıraktığım insanlardan. Kimsenin katlayıp bir kenara koymaya cesaret edemediği tutkuları, iç geçişleri ve sevişmeleri yaşayıp ardından sonrası olmayan cümleler kuruyordum. Bütün talihsizler gibi...

Yaşantımın daimiliğini sabah odaya sızan güneş sağlıyordu. Zaten bana sorsan karanlık bütün aldanmışların tek evidir. Bütün şarabilerin ve şairlerin. Son günlerde kırık bardakları toplayamıyorum. Evdeyken dışarıda olmayı, dışarıdayken evde olmayı özlüyorum. Sahi Necati onunlayken de bir diğerinin yanında olmak ve durumu burun farkıyla kazanana en gizli, en kırılğan yüzümü göstermekle pek iyi bir şey yapmışım, anladım. İnsanları kendime yakınlaştıkça unutan garip bir canlıyım. Düşlerini unutup öpüşen, öpüşüp ölen, saf dilsizlikten ibaret bir garip canlı.

Belki ölmek sandığımız şey yaşamı hatırladığımız andır. Necati, anlamsızca konuşuyorum, çay içtim, yorgunum ve üşüyorum. Kimse ısınmanın tam manasını çözemedi Tanrı dışında. Cehennemin imajını gölgeleyebilen henüz yok. Onu anılara da emanet edemem artık. Çünkü bitmiş olanı başlatmakla ölüye narkoz vermiş oldum. Bütün hücreleri karşımda bir uykudan başka bir uykuya geçti. Her yanımızdan leş kokuları yayılıyordu ve neresinden tutulsa elimizde kalan parçalar vardı ikimizde de.

Yüzüne bakamıyordum. Dayanılmaz olur unuttuğum bir yüzde aşkın kenar süslerini görmem. Biz seçtik çamurlara bulanmış bir gülü koklamayı. Bu yüzden, belki de sırf bu lanet inaniş yüzünden erken göçüp gideceğiz. Bizi ısıklayanlar, gözlerimize bez koyanlarla yan yana duracak. Bize dokunanlar onlar olmamalı Necati. Ahlaksız bunlar. Kargaşa aşk ve hüznü ayrılıklardan sonraki sevişme olmalıyız ikimiz. Onunla ben, senle ben olamayız. Konuyu saptırmayalım.

Siz, sizin oralarda susar mısınız? Nitekim yangının içinde insan en çok ıslak bir şeyler arar. Değişik heyelanlar oluşuyor sizin oralarda bir beden başka bir bedende dinleniyor, birkaç çocuk annesinin gözyaşlarına bakıp üşüyor eminim. Ben çocukluğumu anlattım mı sana?

Dur anlatayım: Balans tankı!

İki kelime nasıl da seni benden alıp uzaklara düşürdü. Gözlerini yerden yere çarptı. Herkes tertemiz seviyormuş. En çok onlar seviyormuş. Ben onun arsız gidişleriyle taçlandığı gamsız gelişlerine şiirler yazmışım. Konu o değil yani. Ben bu abdesti kaçmış aşkın "oruçta gitti" diyen serserisi olmak istiyorum. Kadın olunca serseri olunamıyormuş. Topluma kırgınım. Serseri olamadığımdan, ben de bir serserinin taşıdığı bıçak oldum. Kirli, bıçkın ve her an müdahaleye hazır. Zaman birbirine bu denli yakın olan ve uzaklarda yaşanan insanlara hep adressiz mektuplar gönderiyorsa, onu yine içimde mi bulacağım?

Sokağa çıktım, her yerde kadına dair bir çıkıntı konuşuluyordu.

Kadının içinden dışarı taşarcasına sahip olduğu evrensel güzellikler, diğer her şeyi içeri itmiyor muydu? Ve bazı adamlar balon şişiren patlak ampullere benzerken biz mi ayıp ve kaka olarak anılacaktık. Hüznü kadınlar, hüznü adamlarla mutluydu. Çünkü, mutsuz olabilecekleri birbirlerinden sakladıkları odalara, kapıyı çalmadan girmeye cesaretleri yoktu. Kim bu hezimetin altından kalkabilecek güce sahip? Üstelik yağmurlu bir ekimse, diğer her şey içine, dışındakiler tarafından çekildiyse. O benim kendimi sakladığım ibadethanemin tek ibadet edeniydi. Bütün kirlerine rağmen. Suçlama kimseyi. Suçlamak aciz bir dili bulanların ekseri suçlu kimselerini hatırlatır bana. Onun gidişi diğer herkesin hayatında önemli bazı kimselerin gidişi gibidir. Anlayacağın, herkes ne yaşadysa ben de onu yaşadım bu hayatta. Şimdi gitmelisin. Hüznü bakışlar atanların hazza koşar adım gittiklerini görmüş bir çift göze sahibim. Ve asla sözler vermemelisin. Sözlerin havada asılı kaldığını bir belgeselde astronotlar suyla kartopu gibi oynarken şahit olmuştum. Dünyada verişmiş ve tutulmuş tek söz: Su'dur. Ve sen Tanrı kadar cömert olamazsın. Aciz de olmamalısın. Yitirilmiş bütün insanlar için yitip gitmiş birileri vardır mutlaka. Üstelik, masum da değiliz, anamızdan emdiğimiz süt çoktan sahlep yapıldı kış gecelerinde.

Sevin Necati,

Çok gülümseyen saçma bir adam olmanı bekliyorum senden. Kafiye yazdığıma bakma. Aklım bir arabanın arkasına bağlanmış konserve kutuları gibi darmadağın. Çok gürültülü oluşumu buna ver. Kalbini kimseye... Devamını getiremeyeceğim şeyler söylemek istiyorum şu çarkı bozuk, karanlığı geniş ve düşlerin mezbahası olmuş yaşamda.

Sendeki aşk benimkine tutulmuş bir ayna değildir ancak aynadaki aynı kişidir. Herkesin önemsedığı halde yaşatmaya mecali kalmadığı bir hasta varken hayatında, konuşmak, anlamsız. Bu birbirini anlar gibi bakan gözlere sığıyorum. Aynı günahlara duyulmuş pişmanlıklara ve Güneş'e. Çünkü, perdenin arasından sızan bu parlaklık aşk olamaz!

Yıldıray Karasu Ekseriyet

süphan dağının eteklerinde bir geyik
tırmanıyor sessiz adımlarla
van gölü ekseriyetle utangaç ve bir çarşaf gibi dinginken
koşarak seni arıyorum
ben koşarken mutlak bir ivme kazanıyor umut.

yokluğun akdamar adasında bile revaçta
herkes seni arıyor
ben olsam kiliseye saklanırdım
yoo hayır olmaz senin yerin
badem ve erik ağaçlarından doğan
çiçeklerin saçtığı o mucizevi güzelliğin
tam da ortası
kariş kariş dolaşıyorum adayı
tavşanları geçiyorum kaplumbağaları da
ama sen yine yoksun.

aşıyorum tendürek'i
sırtımı ağrı dağına veriyorum
o güzel atı geri vermeyen dağa
nasıl arıyorum seni, bir bilsen
kendinden utanman işten bile değil.

galiba ishak paşa sarayına gidiyoruz
ah benim güzel ve yaşlı sarayım
zindanlarına iniyorum
indikçe kayboluyorum
kayboldukça arayışım kuvvetleniyor
sen kuvvetleniyorsun

beni zindanlarında koma!

biliyorum doğubayazıt'ta bir yerlerdesin
ya da çatak köyündeki bir pencere önünde
beni bekliyorsun
acele et yoksa
tüm anadolu üstüme yıkılacak.

çık ortaya
bitlis'te sahipsiz bir sürü olalım
tatvan'a kadar uzansın seslerimiz
nasılsa sana bir çoban kadar sadığım.

beni bırak
ishak paşa sarayında
bir ömür seni bekleyeyim.

Dilek Karaaslan
Hamuş

Özlemine dayanamayacağını hissettiği kırılma anlarında telefonu eline alıyor. Aramak istiyor. Bütün yapması gereken bu, aramak ve sesini duymak. İsterse küfretsin, fark etmez, diye düşünüyor. Gece yarılarında, sabahın üçünde, dördünde, beşinde, onu düşünerek sabahladığı akşamlar boyunca aramak. Özledim, demek. İş yerinde telefonun sustuğu bütün boşluklarda onu düşünüyor. Arama isteğiyle başa çıkmaya çalışıyor. Rehberinde ismini buluyor; isminin telefonunda yazması bile bir parçasının hala kendisine ait olduğuna inanmasını sağlıyor. Adındaki harflerin üzerinde işaret parmağını gezdiriyor; gözlerini kapatıp ona dokunduğunu hayal ediyor. Onun bir altındaki, bir üstündekini arıyor sırayla. Bitince, iki altındaki iki üstündeki, sonra üç. Mantıklı mantıksız bahaneler uyduruyor. Birkaç gün içinde tüm telefon listesini tarayıp bitiriyor, hiç hatırlamadığı insanları bile. Neredeyse her gün İnternet'te adını aratıyor, fotoğraflarını. Yok. Bulamıyor. Whats app uygulamasına bile fotoğraf koymayanlardan. Fotoğrafın olması gereken kısma neredeyse haftada bir değiştirdiği tuhaf özlü sözler yazıyor. Yazdıklarının çok klişe olduğunu düşünüyor ama, yine de derin felsefi anlamlar çıkarmaya çalışıyor; kendisine bir mesaj gönderdiğine inanıyor, aramasını beklediğine. Başkalarını inandırmanın en iyi yolu, onları dinlemektir. Gözlemlerle, dinle, sus, az yargıla, çok sor. Platon...

Bir akşam daha fazla dayanamayacağını hissediyor, üçüncü kadehten sonra aramaya karar veriyor. Bunu çoktan yapmış olması gerektiğine. Açıklamasına izin vermeliydi. Belki de kendi sandığı gibi değildi hiçbir şey. İnanabileceği basit gerekçeler uyduruyor aklından. Karşılıklı konuşma sahneleri tasarlıyor. Geç de olsa yüzleşmesi gerektiğini düşünüyor, defalarca kendisine bıraktığı mesajları, cevaplamadığı çağrılarını. Aradığı anda özürler dileyebileceğini, bıraktıkları yerden devam edebileceklerini. Gerçeklikle bağını usulca koparan özlemin son bulacağını.

Telefonda ismini buluyor, tam parmağını dokunduracakken bir şey onu durduruyor. Donup kalıyor. Onun veya kendinin haksız olması bir şeyi değiştirmeyecek. Artık hiçbir şey eskisi ya da bıraktıkları gibi olamaz. Her durumda biri kendini eksik ve kusurlu hissedecek. Bir taraf hep alttan almaya çalışacak, kendini affettirmeye, inanmadıklarına inanır gibi görünmeye. Ödün vermeye. Rol yapmaya. Aşınmaya başlayacak zaman içinde; bunu hissedebiliyor. Aşındıkça öfkelenecek, öfkelenedikçe yutkunacak. Hırslanacak. Çok içiyorsun, diyecek, Alkolik misin, derdin ne senin? Bırak o aptal kitapları. Eleştirileri bitmeyecek. Okudukça daha çok saçmalıyorsun, diyecek. Niye normal bir kadın olmayı beceremiyorsun? Geç yatması, geç kalkması, okuması, dağınıklığı, hepsi batacak. Sonra bir anda bitiverecek. Sevdiğinden değil, terk edilmiş erkek egosuyla bu denli üstüne düşmüştü belki. Oysa o, yeterince sevilmediğini düşündüğu, hatta küçük flörtlerin kendi yerini almaya başladığını fark ettiği için terk etmemiş miydi? Rekabet fikriyle bile baş edemeyeceğini nasıl itiraf edecek? Sadece güvenmek istediğini. Sen önce kendine güvenmeyi öğren, diyecek. Belki de dedi. Anlamadı.

Whats app listesinden ismini buluyor, profiline bakıyor. Mesajını değiştirmiş; Çok naz aşık usandırır. Mesaja bakıp kalıyor bir süre, ne kadar bayağı diye düşünüyor. Aşık olduğun adamı gerçekte ne kadar tanıyabildiğini. Üçüncü kadeh kafasıyla bile bu cümlenin daha derin ikinci bir anlamının kesinlikle olmadığını. Titreyen parmaklarıyla kendi profiline giriyor, fotoğrafını siliyor. Yerine, Hamuş, yazıyor ardından. Telefonunu kapatıyor. Bir kadeh daha dolduruyor.

“

Sevim Beyazıt
Kırmızı Ve Siyah

”

“Birgün açılır yaralarımız bir mezar gibi...
Recep Koç

Uykumdan uyanıyorum. Yatağımda doğruluyorum. Hiç uyumamış gibi yorgun hissediyorum kendimi. Aslında uzun zamandır yorgunum. Bilemiyorum belki de yorgun geldim ben bu dünyaya...

Tekerlekli sandalyemin yönünü boş tuvalimin yanı başına çeviriyorum. Paletimin üzerine yağlı boylarımı döküyorum. Şimdilik kafamda neyi çizeceğimle ilgili bir tasarı yok. Söylenenin aksine ben önceden tasarlamadan başlıyorum resim yapmaya. Başladıktan sonra ise bütün teknil duyularım aynı anda harekete geçiyor ve kahramanlarımın dünyaları tek tek belirmeye başlıyor tuvalimin üzerinde.

Ha! Bu arada; yaptığım çalışmamın sırrı çözülsün künhüne varılsın diye bir derdim yok. Sadece tarif edilmez bir heyecan duyuyorum. Dalgalı bir okyanusun fersah fersah ötesinde gün yüzüne çıkmamış yeni bir adanın varlığından haberdar olmak gibi yani. Kendimi buluyorum sonra da o adacığın üzerinde, elimde kocaman bir pankart... Hal böyle olunca çizdiğim tablolarımla adeta bütünleşiyorum.

Siyah boyayı seçiyorum bu sefer. Fırçayı tuvale değdirdiğim anda, resmin arka fonunda anlatılmayı bekleyen imgeler zihnimde belirmeye başladı bile.

...

Üst fonda; siyahın her tonunu dökerek birbiri içine geçirdiğim yağlı boyları, sol taraftan sağ alt köşeye doğru dalgalandırarak yayıyorum. Aralarına damar damar karıştırdığım ara renkleri de önüme katıp, kırmızının her tonunun aktığı karanlık uçuruma doğru ilerliyorum.

Sürükleniyorum desem daha doğru olur.

Uçurumun kenarında asılı kalıyorum. Acele bir karara varmam gerekiyor; “geri mi dönmeliyim, yoksa uçurumdan aşağı mı atlamalıyım”

Cesaretimi toplamaya çalışırken; “sen mi atlarsın, ben mi atayım?...” diye soruyor Cemşid.

“Önce sen atla” diyorum, “ben senden sonra atlayacağım.”

Öfkeleniyor... Gözlerinin beyazında kırmızının orta tonları boğuşuyor.

“Hadi durma atla” diye bağıyor, sonra da eliyle ittiriyor.

“Dur bekle ne olur! Sen atarsan korkak ben atlarsam yiğit olacağım öyle değil mi?”

“Evet” diyor. “Yiğit olursan cümle alem haberdar olacak senden, hem ilerde torunlarına anlatabileceğin bir kahramanlığın olacak”

“Ya ölürsem?...” “O zaman da şerefle ölürsün oğlum” diyor.

Bacaklarım titriyor, gözlerim kararıyor. “Ben vazgeçtim yapamayacağım” diyorum.

Daha sonra da bunun için artık çok geç olduğunu kavriyorum.

Kırmızı ve Siyah renkleri akıttığım derin uçurumdan aşağı doğru düşerken toprağın derinliklerine kök salmış ağaçların kökleri; fışkırdıkları taşların arasından bileklerime dolanarak kayar gibi yere indiriyor beni. Oldukça kalın olan bu köklerin, yapraklarının dökülmüş, dallarının kırılmış, olduğunu hatırlıyorum.

Çıplak gövdelerindeki derin çiziklerin nasırlaşan yüreğimde donup kalan ince sızısını anımsıyorum.

Bileklerime dolanan kökler, beni göle doğru yönlendiriyor. Nem ve rutubet kokusunun yarattığı tedirginlik içimi ürpertiyor.

Ürkek adımlarla yürüyorum. Etrafımda kurumuş sık ağaçlardan oluşan, vaktiyle orman olduğu anlaşılan alana geliyorum. Karşıdan bana doğru yaklaşan bir silueti fark ediyorum. Biraz daha yaklaşıncaya bu simayı daha önce bir yerlerden gördüğümü anımsıyorum. Elinde tuttuğu kovayla gölden doldurduğu suyu kurumuş ağaçların gövdelerine serpiştiriyor.

“O ağaç kurumuş artık onu canlandıramassın” diye bağıyorum. Yönünü bana doğru çeviriyor. Yüzü önce tanıdık birilerinin daha sonra da oğlumun yüzüne dönüşüyor. Delici bakışlarını üzerime diyor. “Ben senin babanım” diyorum; umursamıyor. Yılan gibi tıslayıp sürünerek hızla uzaklaşıyor yanımdan.

Suratıma çığlık şeklini veriyorum. Beyazın içine nokta kadar siyahı kararak kireç rengine boyuyorum çığlığımın yüzünü.

Rüzgarın savurduğu kurumuş yapraklar etrafımda uçuşarak küçük hortumlara dönüşüyor. Başım zonklamaya başlıyor, ayaklarımın altında çatırdayan kuru yaprakların üzerine oturuyorum bir süre. Beynimin içinden kulaklarıma doğru yayılan bir ses göle girmemi söylüyor. Bir an kendimi; yüzeyinde kırmızı ve siyah renklerin menevişlendiği gölün derinliklerine doğru kulaç atarken buluyorum.

Yanı başımdan yılan balıkları süzülüyor. Dişlerinin hemen ardındaki canlıların bedenlerinden sızan açık kırmızı yağlı boyalar, nehrin içinde siyah gözleri olan acıip canlılara dönüşüyor.

Hepsi birden peşime takılıyor.

Derinlere indikçe, şiddeti biraz daha artan sese kulak veriyorum. Nehrin tabanını kaplayan demir mazgalın altından çıkan seslere. Bu seslerin melodilere dönüşen ezgilerini kırmızı ve siyah rengine boyuyorum. Melodiler oluklardan dışarıya doğru titreşimler yayarak sızarken bedenimi sağa sola savuruyor.

Ürküyorum... Yüreğimin gümbürtüsünü ağzımın içinden duyar gibi oluyorum. Etrafımda süzülerek uçuşan kökler, mazgalın kapağına doğru yönelerek kollarını oluklardan içeriye geçirip yukarıya doğru kaldırıyor.

Yanı başımda beliren az önce gördüğüm canlılar gözlerimin içine bakarak, "korkuyor musun!" dediklerini hal dillerinden anlıyorum. Evet, korkuyorum ama korkmadığımı söylerken onların anlayacağı dilde kendimi ifade ettiğime de şaşırıyorum. Yüzümü yine çılgılık şeklinde kireç rengine boyuyorum.

Dibi görünmeyen bilinmezlere açılan bu yarıktan aşağı doğru çekiliyorum. Siyah gözlü, kırmızı renkteki acaip canlılar uzun kuyruklarını savurarak önüme geçip, aşağılara doğru kayar gibi süzülüyor. Peşlerinden gidiyorum.

Boşlukta kendi eksenini etrafında dönüp duran devasa bir çarkın yanına geliyoruz. Bu çark bizim bulunduğumuz noktada duruyor. Ağır ağır dışa açılan kapısından içeriye doğru süzülüyoruz. Peş peşe soldan sağa doğru sıralanmış binlerce kapalı kapının yanı sıra açık kapılar da görüyorum. Bazı kapıların neden açık olduğunu diğerlerinin kapalı olduğunu düşünürken yanımdaki acaip yaratık, beynimi okumuş gibi, kapalı kapının ardına doğru süzülerek geçerken; "şimdi bir kapının ardını da biz dolduracağız" diyor.

"Diğer kapalı kapıların ardında ne var?" diyorum. "O kapıların ardında da başkaları yatıyor" diyor ve hızla uzaklaşırken arkasını dönüp; "buradaki hayatlar yaşandı ve bitti. Şimdi hepsi birer tarih oldu..."

O esnada bütün kapılar ardı ardına açılmaya başlıyor ve her açılan kapının ardındaki aynadan yansıyan insan silüetleri birbirine spiral gibi sarmalanarak çoğalmaya başlıyor...

Gözlerinin beyazında beliren, kırmızının harı, yanaklarından süzülen siyahın en koyu hüznüne karışıyor. Renkler birbiri içine geçerek değişik motifler oluşturup gölün yüzeyine doğru süzülerek yükseliyor...

Korku ve heyecanla gözlerimi kapatıyorum.

...

Gözlerim açıldığında, tanıdık bir kapıdan içeri geçiyoruz. Ben girerken dışarı çıkan, boynuna asılmış madalyona iki sakatlanmış eliyle dokunmaya çalışan, ve koluna giren kişilere madalyonunun kordelasının rengini soran yarım adamla karşı karşıya geliyorum. İkimizin yan yana gelmesinden ancak tam bir adam olabileceğimizi düşünüyorum. Suratıma kederin çizgilerini yerleştiriyorum, gri renkle...

Bana doğru yaklaşıyor Cemşid. Kulağıma kadar eğilerek, iyi işler başardın diyor ve elindeki çeki yüzüme yaklaştırarak, "git gönlünce gez, eğlen" diyor ve madalyonumu boynuma takarak tekerlekli sandalyemin yönünü çevirip çıkış kapısını gösteriyor...

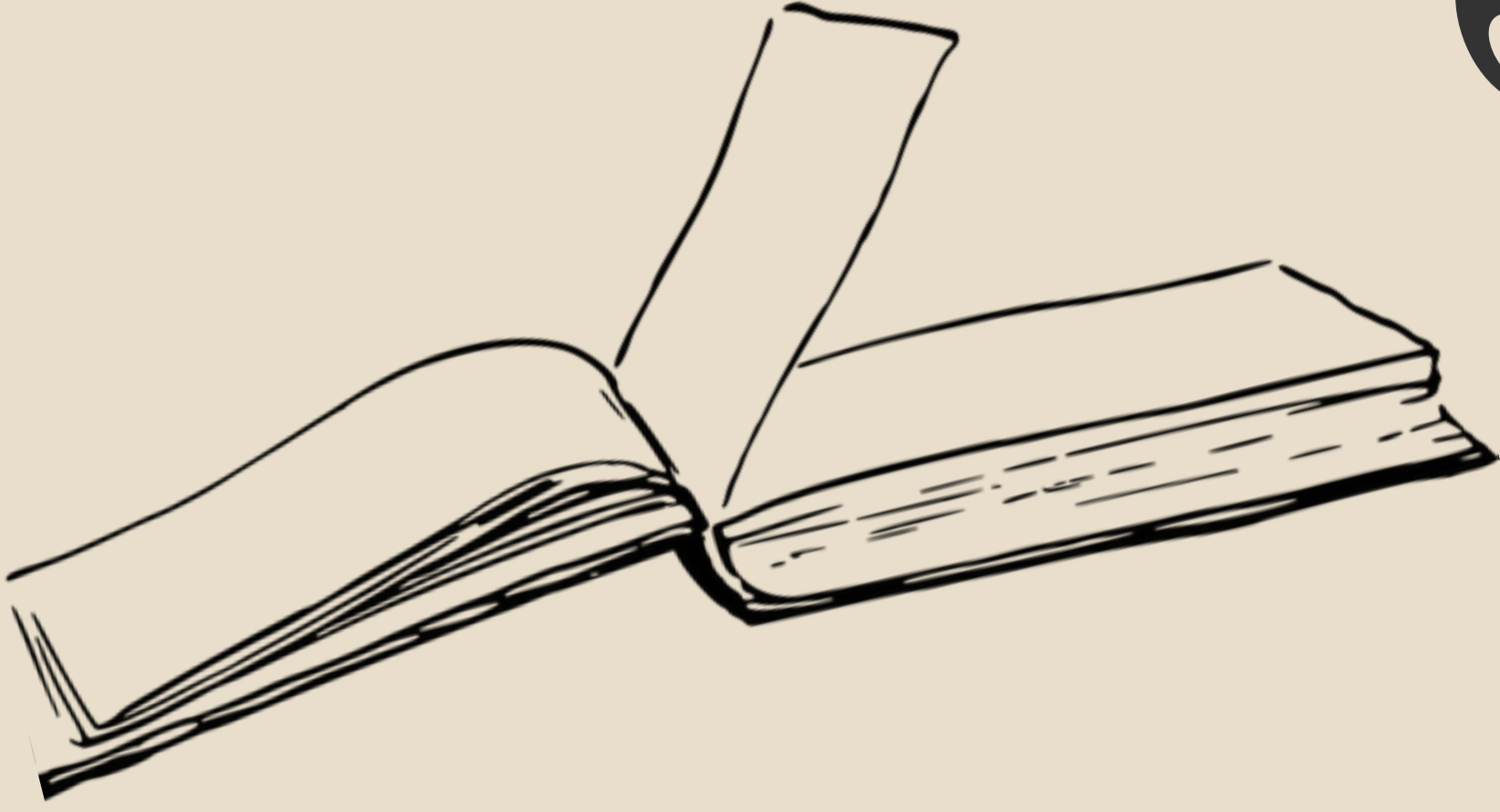
Lime lime olmuş bir şiltenin üstünde kendime geliyorum. Üzerime eğilmiş gözlerini gözüme dikmiş ilk etapta ne olduğunu kavrayamadığım bir varlığın ağız dolusu küfrünü yüzüme püskürmesi ile kendime geliyorum. Ne oluyoruz dememe kalmadan birden fazla yüzle karşı karşıya kalıyorum. Doğrulmama bile fırsat vermeden ağız birliği etmişçesine geviş mi getiriyorlar bana bir şeyler mi soruyorlar ilk etapta anlayamıyorum ama aradan geçen az bir zamandan sonra ayrımsamaya başlıyorum. Delici bakışlarıyla beni inceleyen küçük bir topluluk... Neye yoracağımı bilemiyorum ilk etapta. "Rahat bırakın toparlasın kendini" diyor arkada sandalyede oturan kara kuru biri. Bütün başlar ona doğru çevriliyor. İnce ve düz bir ağız belli belirsiz hareket ediyor. Küçücük gözleri ağzından çıkan kelimelerin vurgusuyla çakıl taşı gibi parıldamasa konuşanın o olduğunun ayırdına asla varılmıyor. Kenara çekilen kalabalığın arasından bana doğru yaklaşıyor. "Neredeyim! Siz kimsiniz?" dememe kalmadan otuz iki çürümüş dişini gösterip ağzını kulaklarına varana dek yayıp kahkaha atıyor yanı başıma oturan. Nefesi çürümüş kan kokuyor. "Benim ne işim var burada" diyorum. Diğerleri de hipnotize olmuş gibi, "bizim ne işimiz var burada" diyorlar hep bir ağızdan. "Burası hiç kimsenin hatırlamak istemeyeceği unutulmuş bir tımarhane ve biz de deliyiz" deyip hep beraber kahkaha atıyorlar...

"Sen deli değilsin..." diyor beynimden gelen bir ses. Kollarıma sarılan sargı bezlerini çekip çıkarıyorum. Jiletletmiş etlerimden dökülen kırmızının en koyu tonları, gölün içinde dalgalanarak diğer renklere karışıyor...

Belime dolanan kökler beni gölün derinliklerinden yukarı doğru çekiyor.

...

Yüzyıllar sonra dedelerin torunlarına anlatabileceği daha nice kahramanlıkların yaşanacağını düşünerek yatağıma uzanıyorum.

“

Ertuğrul Kaya
Mutluluk Dediğın şey

”

Hayata karşı bu hırs ve öfkeler niye? Neyin savaşı bu? Geleceği çalınmış çocukların göz yaşlarıyla yıkanmış toprakların kime, ne faydası olur? Aç da olsa karnı, kirli de olsa üstü başı, kara teninde ıslıl ıslıl güldürmek dururken gözlerini.

Hayat, bir armağandır, insanlığımızı yaşamak için. Hayat rehberdir, bildiklerimizin, bilmediklerimizden az olduğu yerde. Ve mutluluk, hayatla uzlaştığımız yerde filizlenir.

Soyut kavramların belki en nazlısı mutluluk. Bir yerde uzun süre kalmayı sevmeyen, çat kapı gelen, ansızın çekip giden uçarı bir yanı vardır hep. Öyle de mütevazıdır ki, öyle şan şöhret, para pul değildir aradığı. Bazen, kuru bir ekmeğın yanında su gibidir. Bazen pencerenize sığınmış küçük bir serçenin kanadındadır.

Öyle kolay ele geçmez mutluluk, öyle de kolay elinizde tutamazsınız onu. Mutluluğu yakalayamazsınız, ancak, kendi gelir size. Bir düşünürün de dediğı gibi; “Mutluluk, mutluluğu aramayanlara bahşedilmiş bir armağandır.”

Çoğumuz, yaşadığımız gerçekleri görmezden gelerek, beklentilerle çevreleriz kendimizi. Ve çoğu zaman, yaşamla paralel gitmeyen bu beklentiler, bizi mutsuzluğa iter. Oysa; beklentilerimizi aza indirip, hayatla paralel ilerlemeye özen göstermeliyiz.

Mutluluk, sırça bir köşk misali, kaygısız, sele serpe oturulacak bir yer değildir. Kırılmasından korkarak mutluluğa el sürmeyin demiyorum. Yalnız, bu hassasiyetin de farkında olmak yararlı olacaktır.

Basit şeylerden mutlu olamayanlar, büyük mutluluklar da yaşayamaz. Sabahın erken saatlerinde, henüz şehrin gürültüsü boğmamışken etrafı, kuş seslerini dinlemektir mutluluk. Bir kedi yavrusunun oyununu izlemektir. Mutluluk, ait hissetmektir kendini doğaya. Yağmur öncesi, kırlangıçların coşkusunu görebilmektir. Ve yağmur sonrası açan güneşi teninde hissetmektir. Ne kadar pahalı ve şık olsa da kıyafetin, çamurlu bir sokak arasında top oynayabilmektir içindeki çocukla yaşıt çocuklarla. Bir yaşlının elinden tutup, yolun karşısına geçirmektir mutluluk. Mum ışığında bile kitap okuyabilmektir. Öğrenmeyi bilmek ve onu sevmektir.

Velhasıl mutluluk; hayatı sevmektir.

büyük roman hayaller

*Mutluluk,
peşinden koşmaya
değer bir şeydir.*

EMİR BOLAT

